Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...дэ гарана. | № 76 (18099) | 1989 оной апрелиин 1, суббото | Сэн 3 мүн.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ажалай үдэр

...РЮУН ҺЭБШЭЭН

Репортаж

...ран аргалхан ...ын голой талые ...нгудые хур... туяатуулжа ...ие үнэргүү... ...ирэн сагые мэ...

...убшан, хадын ...нишодой олон ...юм. Эдээнэй ...нишон Влади...ирэй гэр бу...

...ндэ ябаа Һэ...бэзэрит хүнэй ...бэйра байдал ...хулемаг хо...ромоор зайлаба...ы хурьгадайнь ...будагданхай, ...ны хүрэй, ду...ргүүн үнэр та...целлофен гэхэ ...ндэ нэгэ заха...ы калориферһээ ...ергдэнэ.

...ноогоо Влади...юм. Анханай ...ны. Тумэр тү...ирэд, ормыень ...бэрэ. Хажуу ...ны еэзэжэ, юу...ирэгэ гэжэ хү...ирэд, тэрэнэй ...ны Сергеевна ...ны соо Сэлэн...дуулжэ байна...ны ерэзд, түрүүн ...ндэ хэдэлөө ...ны директориин ...ны өсөгө хонин...дуулжа байта...ирэгэ гараһан ...ромоо, хүтэл...ны белбогаяа ха...ны гаража, хүр...ны хэзоздо зөөжэ ...ны болоо.

...ны хэдэнэ, түрүү...ны ябаа, тэ...ны юуб гэ...ны хонишодые ...ны хангаагүй ...ны, энээ...ны гэжэ ...ны ерэзд шада...ны байгаа губ...ны болотор гэм...ны ерэзд аймжалга...ны ерэзд арилаа...ны Владимир Бад...ны.

...ны ерэзд, даб...ны, зүгаагуудые ...ны Тулдуунай ...ны хонин...ны дуудахаеда...ны ерэзд хонишо...ны Һайн мэдэ...ны. Эдэ хонидые ...ны, турше...ны. Хоорэ...ны дүтэ хүр...

...шэнэр пуудаг Нарһатын совхозой суута хонишод Д. Г. Цыбиков, Б. Ц. Данзанов гэгшэд туһалаа, дүй дүршэлөө хубаалдаха бээз гэжэ найдаһан байгаа. Тэрэ найдабаринь ябалашье алдуу болоогүй. Бэрхэ хонишод, ондоошье совхозойшье һаа, залуу айлайхида ябала туһалаа, үбэлэй хүйтэнние яажа үнгэргэхэб, хонидые түрүүлгэнээ эхилээд, хурьга абаха хүрэтэр бүхы онол аргануудта һургаа. Гансал зооветеринарна албые хараад байхагүй, урданайшье органуудые хэрэглэхэ шухала гэжэ ойлгуулаа.

Валентина Сергеевна Владимир Бадмажапович хоёрой хурьгашан Михаил Смольниковтой хонидтоо үбһэ үгэжэ байха һамбаандань, тэдэнэртэй хөөрэлдөө һэмди.

— Мүнөө жэлэй ажалай дүнгүүд ямар гээшэб? — гээд асуугбб.

— Ажал жэл бүхэндэ ондоо болохо бэшэ даа. Харин шадабариимнай нэгэ заа нэмэхэдэ, ажалнай нэгэ бага хүнгэрһэндэл болоно. Юундэб гэхэдэ, урдань бидэ олон туһалагшадые абаха гэжэ оролдогшо һэмди. Харин мүнөө ойрдоо хоюулан шахуу хонидоо түрүүлээбди. Хурьгадай томо болоходо, мүн баһа ветеринарна арга хэмжээнүүдые хэхэдэ, ажалша гарнай дуталдана. Тиигэжэ энэ залуу хүбүүе абаабди. Ажал тухайгаа Владимир Бадмажапович өөрөө хөөрэг. Эрэ хүн гэрэй ээзэн ха юм,— гээд, Валентина Сергеевна хурьга хүхүүлхэеэ саашаа ошобо.

Владимир асаар иишэ тиишэнь үбһэ этэрнэ. Тиихэдээ залуу хүбүүндэ хандажа хэлэнэ:

— Миша, буритай үбһыень хажуу тээшэнь залуула, энэ бог үбһэншни эхын һүнтэй хурьгандал орохо ха юм. Хониднай һайн, Нооһониинь хүндэлэгүй.

Саешань тэрэ ажалаа хэхынгээ хажуугаар, нэгэ хэдэн үгөөр иигэжэ нэмэнэ:

— Ажалнай мүнөө жэлдэ урагшатай. Даншье хүйтэн үбэл болоогүй. Үбһэ тэжээлэй даб дээрэ бии. Бидэнэр түсэбөө, уялгаяа дүүргэбди. Эхэ хонин бүриһөө хурьга абаха гэнэн зорилгомнай хүсэбэ. Мүнөө үень хурьгадаа түсэбтэ шэгнүүртэ хүргэхэ, бүтэн бүрин түлжүүлжэ тушаахал хэрэгтэй болоо.

Хонидынь һаяар бэлшээридэ гараха юм. Мүнөө үень поли дээрэ эдихэ юумэн бии. Недондо эндэ саһан эртэшэг ороо һэн. Тэрэнь хайлажа байна.

— Владимир Бадмажапович танай бригадые арендэдэ ороо бейна гэжэ дуулаа һэм, зүб гү? — гээд асуубаб.

— Туршахал гэжэ бодоод байнабди. Арендэдэ ороблол совхоздошье, өөртөөшье ехэ олзо оруулха байнабди гэжэ һананаб. Отараяа арендэрэ абаа хадаа һаяар өөнэдынгөө сагингаар багахан трактор худалдажа абахамнай. Һайн сабшалан хэрэгтэй, Тезд хаанаһаа газэр үгэхэ юм, мэдэгдэнэгүй. Үнэн дээрээ хүндэшэг лэ байха юм ааб даа. Туршахал гүбдеэ. Энээн тухай совхозой дирекцитэй, мүн баһа түсэблэгдын-экономическа албантай хөөрэлдөө хэнэбди, суг һуужа тоолонобди. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, заочно һүргуули гаралган болоно. Хонин ажалые һэргэхэн тула оролдохол хэрэгтэй. Шэнэ һэбшээн шэнэ юумэ асархал гэжэ найданабди.

Хонишодой үдэшынгөө эдеэлгэндэ ороод байхадань, сай уулсажа һуухадаа, орон соо, мүн республика, район дотор болоожо байһан һонин тухай хөөрэлдэбэбди. Владимир Бадмажапович Валентина Сергеевна хоёр юрын районой түбэй зарим зонһоошье дээшээ эдэ бүгэдые мэдэдэг, һонирходог хүнүүд байбэ. Гэртэнь сэнхир экран, магнитофон, радиэ бии, үдэр бүхэндэ уһа зөөдэг жолоошон шэнэ газэтэ асердаг.

Һунгалта тухай хэдэн үгэ һурахадам, иигэжэ хэлэнэд:

— Бидэ мүн баһа бүхы совет арадтаяа нэгэл һанал бодолтой арадай депутадуудта манай кандидадууд Дамба Базарович Дамбаев, Анатолий Михайлович Беляковой түлөө дуугаа үгэхэбди. Манай мүнөөдэрэй ажалта һунгалтын удэртэ зорюулнабди,— гэжэ хонишон хэлэнэ.— Һаяхан КПСС-эй ЦК-гай Пленум боложо, сроной хүдөө ажахые сеашедань хүргөөлгын тоо шухала асуудалнууд хэлсэгдээ. Тэрэнэй шиидхэбринүүдые бэелүүлэлсэхэ сагнай ерэбэ гээшэ.

Удаан болонгүй хонишод ажалдаа гараба. Бидэшье эндэһээ гаража ябаа бэлэйбди.

Э. СУДАЕВ,
худөө бэшэгшэ.

Яруунын район.

ДАБ ДЭЭРЭ 100-haa 92

Зэдын районой Алцагай совхоздо эхэ хонидые түрүүлхэ харюусалгатай хаһа һүүлшынгээ шатада оробо. Һүүлэй мэдэгдэгдэр ажахын отаранууд дээрэ дун хамта 3648 хурьган түлжүүлэгдэнэ гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 92 хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр томо болоо дожо байна.

Совхозой хонишод энэ шухала кампанияа мүнөө жэлдэ ехэл эмхи, гуримтайгаар үнгэргэбэ гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, эдэнэр байгша ондо нёдондонойхидо орходоо һуургүй олон хурьгадые түлжүүлжэ байнхай. Үнэргэн жолдэ эндэ зуунай 73 хурьган абтаһан байха юм.

Эхэ хонидой долоон отарын гурбандань урмашамаар үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Жэшээлбэл, Николай Иванович Леоновой, Олзо Аюрзанаевич Лубсановай, Мунко Дугаржапович Рабдановай даадэг бригадануud хонин бүхэнһөө хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. В. Л. Тарасовай хүтэлбэрилдэг коллектив зуун эхэ хонин бүриһөө 92 хурьга томо болгоож байна.

Алцагай хонишодой амжалтын эхи үндэһэн хаанаһаа эхитэйб гэбэл, нэн түрүүн тэдэнэр арендэ хэрилсаагаар ажаллажа захалба. Хоёрдохёор, эдэнэр ажахынгаа абаһан ашаг олзоһоо салин түлбэрээ абадаг болоо бшуу. Гурбадахяар, совхозой эхэ хонидой отарануud энэ жолдэ үбһэ тэжээлээр һайнаар хангагданхай. Эдэ бүгэдын һайнаар нүдөөлгэниинь мэдэгдэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонишод, хурьгашад, мэргэжэлтэд абаһан түлнүүдэ бүрин бүтэнөөр томо болгохо хүсэлэнтэй ороолдоо гарган худэлнэ.

С. БАЛСАНОВ.

ХУУРАЙ-ҺУБАГАЙХИД БЭЛЭН

Саяан уулын хормойдо оршодог «Восточные Саяны» колхозой Хуурай-Һубагай трактороно-таряан ажалай механизаторнууд эгэл мүнөө хабарай тарилгын худэлмэридэ хабаадуулагдаха техникэ, машинаяа заһабарилжа дүүргэнтэбэ. Коммунист, агроном мэргэжэлтэй В. Н. Окуневой даадаг тус бригада Т-150 тухэлэй 3, МТЗ-80 тухэлэй нэгэ, ДТ-75 тухэлэй 3 трактораа, ургаса хурьаалгын «Енисей-1200» болон СКД-6 тухэлэй найман комбайнаа, 4 культиваторса, нэгэ дискээ, 40 борнойгоо, 9 сеялкэеэ бултыень Сэлэн болгоо. Мүнөө эдэнэр Т-150 тухэлэй һүүлшынгээ тракторые заһабарилжа дүүргэхэдээ, хабарайнгаа тарилгада түгэс бэлэн болохонь гэжэ.

Бригадын гэшүүд үбэлэй һарануудта техникээ заһабарилхынгаа хажуугаар зарим хүбүүд ойдо гаража, 250 кубометр барилгын модо, 100 гаад кубометр түлеэ заһа бэлэдхэжэ, түрэл колхоздоо худалдаһан байха юм.

Техникэ, машина заһабарилгада гушаад жолдэ механизатораар, 15 жэлэй туршада энэ бригадын бригадираар худэлһэн А. С. Манзаев, дүршэлтэй трактористнууд Г. М. Серебренников, В. Д. Янцанов, Н. В. Манзаев болон бусад хубитаяа ехээр оруулаа.

Арендэ подрядай гуримаар ажаллажа захалһан трактороно-таряан ажалай бригада нёдондо жолдэ даалгадаһан 1300 гектар таряалангай гектар бүриһөө 17,7 центнер ургаса абаһан һаа, харин байгша ондо тэдэнэр гектарай дунда эрэгээр 19 центнер ороохо таряа суглуулхаар хараална. Энэнь мүнөө бэлэдхэһэн техникэһээ сэхэ дулдыдаха байһаниинь элитэ.

Б. БИРБАЕВ,
худөө бэшэгшэ.

Түнхэ...рэй район.

АНГИРАЙ ФЕРМЭДЭ

Үнэгэтэйн совхозой һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд мэнэ һаяхан болоһон КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй материалнуудтай танилсажа, тэрэнэй шиидхэбринүүдые бэелүүлэн, эдеэ хоолой эүйлнүүдые элбэг дэлбэг болголсохые шармайн оролдожо байна.

Энэ талаар ажахын гурбадахи отделениин Ангирай фермын (даагшань Т. Г. Головина) һаалишаг ехэ хубитаяа оруулна. Эндэ 10 һаалишад худэлдэг юм. Тэдэнэй туд бүхэниинь 19—20 үнеэдтэй.

Недондо жолэй дүнгүүдээр совхозой һаалишад Загарайн район дотор долгэрһэн социалис мурысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, долоон ажахы соохсо гурбадахи һуури эээлжэ һэн. Ангирай фермын һаалишад дунда эзргээр үнеэн бүхэнһөө 2500 килограммһаа дээшэ һу һаажа, энэ амжалтада горитой хубитаяа оруулһан байгаа.

Үнеэдээ жэншэдгүй һайнаар харууһалжа, зоотехническэ түрүү арга хэргэлэн, ажал хэргэтээ оньһожоруулга нэбтэрүүлжэ, үндэр үрэ дүнгүүдые туйладаг мэргэжэл шадабаритай һаалишад эндэ олон юм. Тусхайлбал, Санья Хафисовна Бурханова, Тамара Бадмаевна Дондуксова гэгшэд үнгэрэгшэ жолдэ үнеэн бүхэнһөө 3000 килограмм һу һаажа, республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүд болоо. С. С. Жигжитова, С. Д. Дамбаева болон бусад мүн лэ һайнаар худэлэжэ, энэ клубай гэшүүд болохо зорилго урдаа табинхай.

Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жолэй дүрбэдэхи жолэй түрүүшын хоёр һара соо С. Х. Бурханова үнеэн бүриһөө 534 килограмм һу һаажа, отделениидэ түрүү һуури эээлбэгдэ, туйлаһан үрэ дүнгөөрөө сэдьхэлээ хананагүй. Ушарьнь юуб гэбэл, ажахын 1-дэхи комплексын түрүү һаалишан Л. Ф. Козлов энэ үе соо үнеэн бүриһөө 662 килограмм һу һаагаад, түрүү һуури эээлжэ ябана бшуу.

Ажалдаа үнэн шударгыгаар хандадаг һаалишедай дунда залуушуулшье бии. Нёдондо жэл залуу һаалишан Нина Филькина онсо шалгаржа, ВЛКСМ-эй Загарайн райкомой Хундэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн.

Малай үбэлжэлгын үедэ һу һаамаа доошолуулхагүйн тула Ангирай фермын коллектив ехэ оролдолго гаргаба. Тэдэнһөө малайнгаа тэжээлые зүбөөр хубеарилжа үгэхэдөө, нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, һу һаамаа доошолуулангүй, улам үндэр үрэ дүнгүүдые туйлажа байнхай.

Түс фермын һаалишад П. Ф. Матвеевай хүтэлбэрилдэг 1-дэхи комплексын һаалишадтай мурысэдэг юм. Тиихэдээ хоёр һарын хугасаа соо үнеэн бүхэнһөө дунда эзргээр 410 килограмм һу һааһан 1-дэхи комплексынхид түрүүлжэ ябана. Ангирай фермын һаалишад тэдэнэрһээ оройдоол 4 килограммаар багые һаагаа, гэбэшье элдин һайхан зунай сагта ургашаа гарахые оролдохобди гэжэ мэдүүлнэ.

Һу һаамаа дээшэлүүлхын тула үнеэдэй үүлтэгые һайжаруулха талаар һүүлэй жолнүүдтэ энэ совхоздо ехэ ажал ябуулагдана.

Ангирай фермын һаалишадай амжалтада мөл адуулагшадай габьяа ехэ. Гурбан хүн, тусхайлбал, Р. М. Ибатулин, Д. Д. Дагбаев, В. Н. Жигжитов гэгшэд мал адуулагшаар худэлдэжэ юм. Владимир Нимаевич Жигжитов эндэ дүрбэн жолдэ ажаллахадаа, оролдосотой бэрхэ, үнэн шударгы байһаараа коллектив соогоо нэрэ хүндэтэй болоо. Тэдэнэр үхэр малаа тунга һайн ногоотой гү, али хагдаар баян бэлшээридэ гаргажа адуулхадаа, малаа ходоодоо тобир һайнаар ондо оруулдаг байна. Тэгэ тобир тарган үнеэдэй түлнүүдшье һайн байдаг гэжэ бултанда мэдээжэ ааб даа.

Малай үбэлжэлгын үедэ үбһэ хулһаяа газаагаа зөөжэ оруулхадань, үнеэдээ уһалхадань, шёбааһа шэбхэеэ арилгахадань, тэдэнэр һаалишадта ехэ туһа хүргэдэг байна.

— Эдеэ хоолой асуудалые зүбшэн хэлсэһэн партийн ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула манай фермын һаалишад һу һаамаа улам дээшэлүүлхэ зорилго урдаа табина. Нэн түрүүн фермынгээ материально-техническэ баазаа бэхижүүлхые оролдохобди. Тиихэдээ һүнэй шанарые шалгаяа зорилготойгоор амһарта угааха тусхай ваннатай таһалга тухеэрбэл, һайн гэжэ һанагдана. Зундаа таэрүулан тухеэрэгдэһэн байра соо һааһан һуеэ хадагалбал, һэрюусүлбэл, шанаршье һайн байдаг гэгэ ойлгонсбди,— гэжэ фермые даагша Татьяна Гавдуфаязовна Головина мэдүүлбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мал адуулагша В. Жигжитов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЁҺО ЗАНШАЛНУУДЫЕ ҺЭРГЭЭХЭ

МОСКВА. (ТАСС). Славян арад үндэһэтэдэй хэлэ, бэшэгэй, соёлой жаса хадаа славян үндэһэ яһатанай түүхын ёһо заншалнуудые һэргээлгэдэ, соел болбосороолые хүгжөөлгэдэ туһалха байна. Хэдэн арбан эмхинууд, тэрэ тоодо СССР-эй Науканууудай академи, СССР-эй Госкомиздат, РСФСР-эй Урач зохёолшодой холбоон ниитын энэ шэнэ эмхие байгуулбэ.

— Славян арад үндэһэтэдэй түүхэ ба соёлые, хэлэ, бэшэгэй һайндэрнүүдые үнгэргэлгэ, бусад хэмжээ ябуулганууд манай бэелүүлхэ зорилгонуудта ороно,— гэжэ жасын түрүүлэгшэ академик Н. Толстой хэлэнэ.— Номой хэрэгүүдые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Энэ жаса газетэ болон журналнуудые хэблэжэ гаргаха хараатай юм.

Иимэрхүү эмхинүүд бусад хэдэн союзна республикада байгуулагдаа. Белоруссида эмхидхэгдэһэн дурасхеелгэй ном республикын арад зоной түүхэ, ёһо заншалнууд, гуримуud туһай мэдээжэ бүхы юумэ харуулха уялгатай. Тэрэ район бүхэндэ эмхидхэгдэн байгуулагдаха. Т. Шевченкын нэрэмжэтэ түрэлхи хэлэнэй бүлгэм Украинада худэлнэ.

Шалгалта юу харуулааб?

ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕНЬ ГҮЙСЭД ХАНГАХА

Уланхаанай совхоз Хурамхаанайнгаа район соо эгээн холын ажахы болоно. Эндэхи газарынь далайн нюрууһаа яһала үндэргэ өршэдог юм. Тиимэһээ эндэ хүйтэн байдаг, тэжээлэй үргамалнуудые, иланга яаха таряа ургуулхань ехэ хүшэрхэн гээшэ. Зарим жэлнүүдтэ ороохото ургамалнууд хүсэд эдеэшэжэ үрдидэгшьеэгүй. Үнгэрһэн жэлэй хабарай һаралда, зунай эхеэр эндэ ган гаууур болоһон, харин сундаа ехэ хура борсо ороохо, сабшалан болон бөлөөсөриннүүд үерэй уһанда абтаһан байха юм. Иимэ байдалһаа болоошо, ажахы дотор үбһэ хуряаны ехэл унжагайраа. Тиихэдэ зунда ажахын адууһа мал, иланга хонид хүсэд һайнаар хүшэлжэ бираагүй. Энэ шалтагаанаар эндэ хонидой үрэжүүлгэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ороой эхилэгдэһэн байна бшуу. Юуб гэхэдэ, эхэ хонид үбэлжөөндөө нүүжэ ерээд байхадаа, үрэжүүлгдэжэ эахалаа ха юм.

Һүүлэй һүүлдэ түл абалга ехэл оройтобо. Ажахы дотор эхэ хонидой долоон отара тоологдоно. Бидэ эхэ хонидой зарим отарануud дээгүүр һаяшаг ябажа, байра байдалтайнь танилсаабди.

Ахалагша хонишон Э. Е. Лорговоевагай отара Гараһан нютагта жэл бүри үбэлжэдэг юм. Эмма Емельяновна хоригаран жэлэй туршада хонишоноор ажаллаха зуураа баян дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, үнгэрһэн жолдэ хонишон түрүүшынхиеэ түрһэн хонин бүриһөө хурьга түлжүүлһэн, нооһо абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Бидэ Эмма Емельяновнатай хурьгадайнь байра соо хөөрэлдөө бэлэйбди. Эндэнь дулаан, сэбэр, һүүлэй хэдэн хоног соо гараһан хурьгад газарһаа дээрэ үргэгдэжэ зохёогдоһон шалатай бишыхан хорёо соо байрланад. Тэдэнэр тусхай эльшэ дулаа үгэдэг зайн галай гэрэл доро игаажа хэбтэхэ юм. Тиихэдэ байра соохи нэгэ ехэ хорёо соо олохон хурьгад дэбхэшээн наадана, тэдэнэй зариманиинь хобоо соохи һайн шанартай үбһэ шэмхэлнэ, нүгөөдүүлынь витаминтай ногоной гурил эдижэ туршана.

— Түл абалгамнай февраль һарын һүүлээр эхилээ. Мүнөөдөө 200 гаран хурьгадые абаад байнабди,— гэжэ Э. Е. Лорговоева хөөрэнэ.

Ахалагша хонишонтой хамта Д. Б. Митыпова, А. О. Хахинов, В. И. Лорговоев гэгшэд ажаллана. Эндэхи хонишод һайн эрхэ байдалда ажаллана гэжэ хэлэхын аргагүй. Жэшээнь, эндэхи бэйра байдал аяар 26 жолэй саада тээ тухеэрэгдэнхэй. Тиимэһээ хонидой байрань, хонишодой гэрынь ехэл хуушаранхай.

— Нүүдэл наймаан ехэ муугаар эмхидхэгдэнхэй. Автолавка тусхай графигай ёһоор ябуулагданагүй. Ходо эбдэрнэ. Тэндэһээ худалдажа абаха юумэншье байдаггүй. Бидэ иланга хилээмээр дуталдадагбди. Энэ туха сүлөөгүй хаһа сагта хилээмэ баримжа үрдинэгүйбди. Тиихэдээ автодавкаһаа юумэ захижа абахааршье бэшэ. Би арбан жолэй саеда тээ оёдолой машина захиһан байгааб. Тэрэмни мүнөөшье болотор асарагдаагүй. Үшөө тиихэдэ болсоншоо захяа һэмди. Тэрэмнийшье үгы. Бидэ жэл бүри малай мяха тушаадагбди. Тезд тэрээндэмнай хоморой зүйлэй эд бараашье үгэдэггүй,— гэжэ ахалагша хонишон гомдолоо барина.

Эндэхи хонишод ажал худэлмэриеэ ажахын тоосооной гуримаар эмхидхэнхэй. Тэдэнэр үнгэрһэн жолэй эсэсэй дүнгүүдээр 1500 тухэриг мүнгэ, 5 эхэ хонидые, 10 хурьгадые нэмэлтэ түлбэри болгожо абаһан юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, совхозой бүхы хонин ажал ажахын тоосоондо оруулагданхай юм. Энэнь яһала һайн үрэ дүнгүүдые үгэлгэдэ ехээр нүдөөлнэ.

Саашадаа ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон экономистнууд энэ һалбарияа хамтын, гэр бүлын ба арендэ подрядай гуримуудаар хүгжөөхэ аабза гэжэ найдагдана.

Э. Е. Лорговоевагай отара дээрэ үшөө шиидхэгдээгүй олон асуудалнууд бии. Жэшээнь, эндэ мүнөөшье болотор телефон тодхогдоногүй. Тиихэдэ хонишодой зунайнь байрада зайн гал дамжуулагдаадуй байха юм.

Бидэ эндэһээ Намаа нютаг хүрэбэбди. Эндэ үнинэй хонишон Е. О. Очировагай отара байрладаг. Елизавета Очировна гушаад жолэй саада тээ эндэхи дунда һүргуули дүүргэнэнэйнгээ һүүлээр нютагтаа хонишоноор ажаллажа эхилһэн намтартай. Тиихэдэ тэрэнэй хани нүхэр Ц. Э. Очиров баһал ажалайнгаа намтар иигэжэ эхилһэн юм. Тиигэжэ эдэ хоёр Намаа нютагтаа гэр бүлэ боложо, баян бардамаар ажаһуунна. Юундэ бидэ тэдэнние баян бардам гэнэбибди гэхэдэ, тэдэнэр долоон үхибүүдээ «гарыень ганзагада, хулыень дүрөөдэ» хүргэжэ байнхай. Хэр үгһаа нааша буряад зоной үхибүүдые дээдын баялигта тоолодогынь мэдээжэ ааб даа.

Елизавета Очировна Цыремпил Эметхенович хоёр ажахын эрхим хонишод болонхой. Ахалагша хонишон Е. О. Очирова эрхим ажалайнгаа түлөө Ажалай Алдар солын III шатын орденоор шагнагданхай. Тиихэдэ тэрэнэй үбсүүндэ Эхын Алдарай III шатын орден ялардаг.

Бидэнэй тэдэнэй отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай, хонишодой шефүүд болохо нютагай худалдаа наймаанай худэлмэрилгэшэд хурьгадайнь байра сагаадажа байгаа бэлэй. Эндэ баһал түл абалга ороошог эхилбэ. Мүнөө отара дээрэ 200 гаран хурьгад абтаад, гаэза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

— Отарадамнай 527 эхэ хонид тоологдоно. Эдэмнай энэ хабартаа дүрбэдэхиеэ хурьгалжа байнхай. Нёдондо бидэ зуун эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3,672 килограмм нооһо хайшалжа, түсэб болон уялгануудаа үлүүлэн дүүргээ һэмди. Тиихэдэ хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые эхэнэнь һалгаёха үедөө 24,5 килограммда хүргэжэ шадаабди,— гэжэ ахалагша хонишон Е. О. Очирова хөөрэнэ

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар

ХАМТЫН ПОДРЯДТА ХАБАТАЙ ОРООД...

— Подрядта орохо тухай түрүүшээр һанамжалаашьегүй һэмди. Зорилгомнай гэхэдэ, участогай түсэбөө саг үргэлжэ дүүргэхын түлөө ажалаа ёһотоор эмхидхэхэ байгаабди.— гэжэ механическа цехэй участогай мастер В. Чернов хэлэбэ.

ЛВРЗ-гэй энэ цехэй онсо шэнжэ гэхэдэ, олон жэлдэ энэ станочник бүхэн өөр өөрынгөө даабһан ажалай, багахан участогай түлөө харюусадаг байгаа. Хубиингаа нормонуудые дүүргэжэ шадаха гээшэ гү гэжэ нэгэнииньшье үлүүсэ һанаата болодоггүй бэлэй. Тиимэһээ ажалаа шэнээр эмхидхээгүйдэ, коллективээ һэргээн эдэбхижүүлэгүйдэ аргагүй болоо. Эсэгэй үрэ дүнгүүдэй түлөө хамтын харюусалга — энэл аргаар амжалта түйлагдамаар һэн.

Түрүүшынь шата гэхэдэ, томодхогдомол комплексно бригада байгуулагдаа. Гурбан жэжэ бригадануудай гэшүүд — ами амяараа, хуби хубиин даалгабаритай хүдэлдэг станочниг-гууд бүридэлдэнь ороо. Тиин ганса өөрынгөө гаргадаг деталь хараад байхаяа болижо, бүхэли букс-комплектнүүд яажа бүридхэгдэнэб гэжэ хүн бүхэниинь абаһаар анхардаг болоо. Хэрбээ нүхэрэйнгөө биралгүй һаань, анхан юрэ хажуу тээһээ хараад байдаг һаа, мүнөө заатагүй туйалхые оролдодог болонхой.

Слесарь-заһабарилагшадые бригадын бүридэлдэ оруулха тухай шиидхэбэри абтаа. Тезд һали-були хүдэлөөд, бултантай адли салин хулһэ абахын аргагүй ха юм. Ушэр иимэһээ ажалда хабаадалсаһанай коэффициентын эзэргээр салин хулһэ хубаарилха гэһэн шиидхэбэри гаргагдаһан байна.

Эхинһээнь эсэс хүрэтэр хүдэлмэрээ хэдэг хоёрдохи бригада байгуулагдаа. Хоюуландень крануудай машинистнууд оруулагдаа. Гэбэшье салин хулһэниинь слесарь-заһабарилагшадайхидал адляар гэхэ гү, али тариф дээрэ заводской нормэлтэгээрэр түлэгдэдэг байгаа. Материальна урмашуулга эсэсэй дүнгүүдээр үгтэхэ ёһотой һэн. Үшөө нэгэ асуудал. Участогай нэгэ жэгдэ бэшэ хүдэлмэри гансашье хүдэлмэришэдһөө, мастернуудһаа бэшэ, харин бүхы нөөсэнүүдээр саг соонь хангагдаһанһаа дуулыдадаг. Тиимэһээ участогай коллектив цехэй захиргаантай шэнэ харилсаа тогтоожо, алишье талань эрхэ, уялгануудаа сүм тодорхойлхо ёһотой бэлэй.

Иимэ харилсаа тогтооходо, подряд лэ туһалха жэшээтэй. Энээн тухай В. И. Чернов коллективтээ зубшэн хэлсэхэ гэжэ шиидэ бэлэй. Буксова участок тэрэ үедэ һайнаар хүдэлжэ байгаа. Гансашье ажал хүдэлмэриин асуудалнуудаар нэгэдэһэн бэшэ, харин өөһэдынгөө уялгануудые ёһотоор мэдэрдэг коллектив бүридэн тогтожо эхилээ.

Бүри тодорхойгоор хэлэбэл, эзэн ёһоной мэдэрэл һэргээ гэхэ байнеб. Алмалта, арьбалалта, оньһон түхеэрэлгэнүүдтэ гамтайгаар хандалга, шанарай түлөө харюусалга — эдэ бүгэдэ тухай хүн бүхэн һанаата болодог болсо.

Үнэкииень хэлэбэл, шэнэ энэ дурадхалые булта дэмжэгүй юм. Коллективтэшье, цехэй захиргаанай зүгһөөшье нэн түрүүн өөдэ абажа үгөөгүй. Участогнай хуушанейнгаа янгаар хүдэлхэдөө, түсэбээ дүүргэнэл ха юм гэжэ эдэнэр һөөргээн хэлэһэн байна. Гэбэшье Черновой һанамжа һайшаһан хүнүүд үсөөн бэшэ байгаа. Мастернуудай, бригадирнуудай бодожо үзөөд, «болохотой» гэхэдэнь, одоол урмашалтай һэн. Ажалай болон салин хулһэнэй таһагайхид энэ дурадхал абаһаар сэгнэжэ, анхаралтайгаар угган абаа.

Подрядай урда тээхи шэнэ шата эхилбэ. Хахад жэл соо бэлэдхэл үргэлжэлөө. Подрядна коллективүүд тухай гурим һайса шуделһан В. Чернов участогай эрхэ байдалда тааруулан, нэмээжэ, хороожо байгаад, өөрынхээрээ шэнээр эхөөн табиба. Экономическа мэдэсэ тон лэ хэрэгтэй болоо. Удаань бэлэн болгогдоһон проект олоной зубшэн хэлсэлгэдэ тебигдаба. Тиин дахинаа зарим зүйлынь хубилгадаба, һэлгэдэбэ. Зубшэн хэлсэлгэдэ ахамад мэргэжэлтэд хабаадуулагдажа, заводой захиргаанай зүгһөө одоол дэмжэгдэбэ. Дүнгынь гэхэдэ, бултанай нэгэн һанамжаар эсэсэй проект тодорхойлогдоһон байна.

Тэрэ гэһээр табан һэра үнгэрөө. Гэбэшье подрядна коллектив тухай гурим зохёогдоод, хэрэгтэй хүнүүдэй гараа табиһаншье һаань, мүнөө болотсор эн гурим баталагдаагүй зандаа. Участогта хэды шэнээн электрын эшэ хүсэн гаргашалгданаб гэжэ мэдэхэ ёһотойби гээд хүдэлмэришэд мэдүүлһэн юм. Үнгэрһэн жэлэй дурбэдэхи квартанда ахамад энергетигэй албан иимэ бүридхэл хэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье эшэ хүсэ алмаха тушаа тэсэб үгтөөд лэ, энээнһээ сааша юумэн үгы. Уялгануудаа дүүргэн, үгышье һаа, энергетигүүд үнөөхил тулеөһээсэ абаад байна бшуу.

Нормативууд удаан хулеэгдээ. Тезд «дээрэһээ заабариин» үгтэхэдэ, саг дары буулгагдаа. Иимэ һаралтайгаар зохёсн табигдаһан нормативууд хэр шанартай, бодото үндэһэтэй гээшэб гэжэ абаһаар бодомжолхоор. Нэгэ хэды сагай үнгэрһэнэй удаа, түрүүшын квартаналай дүнгөөр, түсэбэй дүүргэлтые болон хүдэлмэриин үедэ абтаһан дүнгүүдээ эзэргэсүүлэн, эдэ нормативуудта дахинаа бусажа эрьехэгэр гэжэ һанагдана.

Бии байгаа бүхы асуудалнуудые подряд сүм шиидхэхэ аргагүй. Салин хулһэн абаһаар дээшэлхэ гэжэ зарим хүнүүд һанаһан байгаа. Хуушанейнгаа янзаар хүдэлөө һаа, яагаад ехые абахабши. Гэхэһээ гадна продукцияа һүүлшын эзлэгдэ эльгээбэл, хойнотуулбал, түлөөһээ гүйсэд абахын аргагүй. Эсэгэй үрэ дүнгөөр гээд дэмы бэшэ хэлэгдэнэ ха юм. Гэбэшье зориг һэшхэлэрээр хүдэлөөд, ямаршье хүндэ ажалыень хэлсээд, участогаа дэмжээ һаа, һайн салин хулһэ абаха арга гүйсэд бии.

Участогай коллектив цехэй администраци хоёр баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор хосроидсо адли тэгшэ эрхэтэй болоно. Нэгэ жэгдээр продукцияа гаргаһонай түлсө коллектив урмашуулгын 15 процент абаха аргатай. Январь һарада хүдэлмэришэд иимэ шан абаагүй. Юуб гэхэдэ, арбан хоног бүридэ нэгэ жэгдэ хүдэлмэри хангагданагүй бшуу. Эндэ хоорондоо харилсаатай цехынь зэмэтэй. Саг соонь хэрэгтэй детальнуудые үгөөгүй. Иимэ ушэрнууд үсөөн бэшэ.

Участогай коллективэй хүдэлмэриин суглаанда хабаадахадаа, үйлэдбэридээ эзэн ёһоор хандадаг, бүхы ажал, хэргүүдээ шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ шадалтай коллектив гэжэ мэдэрэдэ һэм. Нүхэдэйнгөө һанамжа бодотсор шагнажа, тобшогоо хэхэдээ бэрхэнүүд. Ажалай журам хазагайруулагшадта шүүгдэхэн эрилтэ табигдана. Соведэй эдэбхи дээшэлүүлхэ, абтаһан шиидхэбэринүүдыень олондо заатагүй мэдээсэжэ байха тухай хэлсэгдэжэ. Хамтын подрядта хабатай сролсоод, түрүүшын алхамуудые хэжэ байһан коллектив энэ хэрэгтээ өөрын дүй дүршэлтэй болохол.

В. СИУНОВА,
олон хэһэгтэй «Локомотив» газетын корреспондент.

Партийна ажабайдал: тодио мэдээсэл

РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой хоёрдохи пленум боложо, хоёр асуудал хараба. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор социально-экономическа хүгжэлтые хүрдадхахын түлөө арадай депутадуудай Соведүүдэй үүргэ болон хэрюусалга саашадань дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гей тогтоолые бэелүүлхэ талаар юу хэжэ байһан тухайгаа райссведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, партийн райкомой бюрогой гэшүүн В. Г. Котов тоособо. Тиихэдэ энэ асуудалаар нэмэлтэ элидхэл партийн райкомой секретарь Д. А. Ивайловский хэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Чисааныи совхозой директор Д. П. Суворов, «50 лет Октября» совхозой парткомой секретарь П. Д. Цыренжапов, Хүртэйн леспромхозой директор А. А. Родионов, Хэжэнгын интернат һүргуулийн директор Д. Д. Дашицыренов болон бусад үгэ хэлэбэ.

Удаань эмхидхэлэй асуудал зубшэн хэлсэгдээ. Виктор Дашижапович Цыреновые КПСС-эй райкомой секретаряар, бюрогой гэшүүнээр пленум һүнгэба. Урдань тэрэ райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор ажаллажа байгаа.

Л. ГОМБОЕВ.

Партийн Прибайкалийн райкомой бюрогой заседани боложо, «Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха талаар районой хэрэглэмжэ хангалгын үйлэдбэриин управлениин захиргаанай, партийна организациин хүдэлмэри тухай» асуудал хараба. Эндэ түс управлениин директор А. И. Бобылев ажал тухайгаа тоосоһон байна.

Зониие элдэб юумээр хангалгые һайжаруулха, үйлэдбэрилһэн продукциин шанар дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ гээд хэлээ. Жэшээлхэдэ, 1983 ондо районой хүн бүхэндэ абажа харахада, оройдоол 9 тухэриг-гэй хангалга хэгдэһэн байгаа һаа, мүнөө тэрэ хоёр дахин ехэ болоһон байна. Шэнэ пунктнууд нээгдээ. Мүнөө үедэ район соо зоной хэрэглэмжэ хангаха найман байшан, юһэн пункт хүдэлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ 4 һуурында комплексно пунктнууд нээгдээ.

Гэбэшье энэ тон үсөөн. Эндэ хүдэлхэ хүнүүд саг үргэлжэ дуталдана. Хүдэлхэ дуратайшуулай олоншье һаань, тэдээндэ үгэхэ гэр байра үгы. Гадна тус предприятинуудай үйлэдбэрилһэн продукциин шанар тухай олон гомдол ороно. Хубсаһа хунар саг болзор соогоо оёгдоногүй. Радио-телевизионно аппаратура болон бусад орёо техникэ заһабарилха талаар хүдэлмэри ехэ муугаар хэгдэнэ. Зоной олоороо ажаһуудаг олон тосхонуудта парикмахер, фотограф үгы. Хүнүүд, үнэсэ, фото-зурагаа абхуулхын тула холо ошохо баатай болоно.

Мүнөө тус управлени ажахын гүйсэд тоосоондо орожо байнхай. Тезд управлениин захиргаан, партийна организаци олзо оршоёо дээшэлүүлхэ талаар ашатай хэмжээнүүдые абаагүй гээд партийн райкомой бюро тэмдэглэбэ. Хангалтын олон зүйлнүүд олзо үгэнэгүй. Бүтээһэн продукциин шанар муу. Олзо оршо үгэхөөр хангалга хэгдэнэгүй. Энэ талаар бии байһан нөөсэ арга боломжонууд хэрэглэгдэнэгүй. Мүн ажалай түрүү онол аргануud муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, арендэ подряд хэрэглэгдэнэгүй.

Тиихэдэ юумэ өёхо дуратай гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые гэртэнь хүдэлгэхэ анхаралхандуулагданагүй. Предприятиин финансова байдалай тулюур дээрэһээ ажаллагшадые материальна талаар урмашуулха хэрэг муу, салин хулһэниинь шье бага.

Орёо тех... болзор саг... гуулагдана... нууд дуталд... гаар зайлбар... ной ажалыг... хангаха пр... Зоной хэрэг... һайжаруулха... до райсовет... тэһан тоосо... бэелүүлэгдэ... дутуу дуулд... комой бюро... тэдэниие ус... галтын шан... эрилтэ тебиг... Тус управ... (А. И. Бобы... ганизаци... эдэниие... нүүдые сэг... лүүлхээр ха...

ШАНАРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУ...

БАЙГАЛ Д...

...й АССР-эй Министр-... Соведэй эзлжээтэбэ-...ани һаяа... - боложо, ...уурай оршон тойрон-...алие хамгаалха та-...территориально-комп-...хемэ баталха тухай» ...аража үзэбэ.

...нуурай оршон той-...йгаалие хамгаалха ...ССР-эй ЦК-гай, СССР-...стрнүүдэй Соведэй ...й апрелиин 13-да ба-...һан тогтоолые үндэ-...гон, РСФСР-эй Гос-...гипрогор» институдай ...й зохёоһон «Байгал ...ршон тойронхи бай-...хамгаалха террито-...комплексно схемэ ту-...гипрогор» институдай ...иженер, тус проектын ...И. ГАФТ хөөрэжэ ...рэ иигэжэ хэлээ:

...ал нуурай оршон ...байгаалиие хамгаал-...аар территориально-...но схемэ зохёохо ...ээд удаан саг соо ...эг байгаабди. Тус ...зохёохо хэрэгтэ олон ...эмтэд хабаадаа. Эр-...элгын 70 гаран ин-...ж асуудалаар өөрын-...дхалнуудые оруулһан ...тор» институдай зо-...комплексно схемын ...айгал нуур шадархи ...ган гектар газарай ...һайжаруулха талаар ...уд хараалагдана. Бай-...рхи ой тайга соохи ...лхо ябадал болоулаг-...той.

...ые ехээр бузарладаг, **Бур...**

ПРОПАГАНДИСТ

Тарбагатайн районой Десятниковын дүнда һүргуулийн директор Виктор Романович Дмитриев (зураг дээрэ) олон жэлэй туршада «Маяк» колхозой партийна организациин коммунистнуудай пропагандистаар хүдэлдэг юм. Һуралсалай энэ жэлдэ Виктор Романович агитаторнуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулаа.

Виктор Романович Дмитриев олон жэлдэ пропагандистаар хүдэлхэдөө, баян дүй дүршэлтэй болоһон байна. Тэрэ хэшээл бүхэндөө нарин нягтаар бэлдэжэ, хүн бүхэндэ ойлгосотойгор хэшээлээ үнэргэхэ гэжэ оролдодог. Тиихэдээ тэрэ политическэ удха шанартай темэнүүдые республикынгаа, районойнгоо, ажахынгаа, ажалша коллективэйнгээ ажабайдалтай холбожо, һонирхол татажа шададаг.

В. ПЛУТТЫН фото.

АША ҮРЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Хубилган шэнэдхэлгын улам үргэдэжэ, гүнэзгыржэ байһан мүнөө үедэ политическэ болон экономическа һуралсал ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Политическэ зуб болбосоролтой боложо байһан хубилалтануудые һайнаар ойлгохо, орёо юумэ зубөөр тайлбарилха гэхэ шухала. Тиимэһээ политическэ һуралсалай үүргэ дээшэлээ. Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, хүтэлбэрилгэдэ экономическа аргануудай хэрэглэгдэдэг, гол шухала хэрэгселнүүд боложо байхадань, экономическа һуралсалай үүргэ бэһэл дээшэлнэ.

«Ажалшадай политическэ болон экономическа һуралсал хубилган шэнэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой үндэһөөр манай районой партийна эхин организациннуud энэ һуралсал эмхидхэжэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхые оролдоно. 1987 оной декабрь һарада КПСС-эй райкомой бюро дээрэ һуралсал хубилган шэнэдхэхэ талаар партийна организациннуудай зорилгонууд харагдаа һэн.

Мүнөө район соо политическэ 36 һүргуули, теоретическэ 30 семинар эмхидхэгдэнхэй. Тиихэдэ 32 коммунист марксистско-ленинскэ теори өөһэдөө бэлэ дааганд шудална. Бухыдөө 66 пропагандист хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Тэдэнэй 50-ниинь КПСС-эй гэшүүд, дээдэ һүргуулитай зон. Тэрэшээлэн партиин райкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд полит-һүргуулинуудай хэшээлнүүдые үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, ябасыень шалгадаг байха юм. Партком болон партбюронуудай заседани дээрэ энэ һуралсалай дүнгүүд саг үргэлжэ зубшэгдэжэ байдаг болонхой.

Энэ һуралсалай жэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина», «Путь Ленина» колхозуудай, «Эрдэм», «Забайкалец», «Одон» совхозуудай, «Бурэодстройн» оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын, райпотребсоюзай, Мухар-Шэбэрэй, Хушуун-Үзүүрэй дунда һүргуулинуудай партийна организациннууд һуралсал һайнаар эмхидхээ. Эндэ хэшээлнүүдые үнгэргэдэг пропагандистнар зохёохы ёһоор хүдэлжэ, һуралсалай шэнэ онол арганнуудые хэрэглэнэ. Жэшээлхэдэ, «Эрдэм» совхозой Н. М. Калашников, Суулгын совхозой А. М. Денисова, «Одон» совхозой Г. М. Гармаева болон бусад партийна энэ даабаридаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, бүхы хэшээлнүүдээ аша үрэ ехэтэйгээр үнгэргэдэг байна. Тиихэдээ зубшэгдэхэ бүхы асуудалнуудаа ажахынгаа ажал хэрэгүүдтэй нягтаар холбодог байнаиинь ехэ һайшаалтай. Шагнагшадынь өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые хэлэдэг. Эдэбхитэй һуралсал ажалданьшье ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Эдэ ажахынуудай хүдэлнажа, өөрынгөө оюун бодол болбосоруулха ёһотой. Иимэ гурим залуушуулай дура татажа, тэдэнэр һуралсалдаа эдэбхитэйгээр ябадаг болоо.

Хорин хүнһөө бүридэһэн политическэ клуб районой түбэй библиотекын дэргэдэ хүдэлжэ эхилээ. Мүнөө хоёр хэшээл үнгэргэгдөөд байна. Клубай гэшүүд темээ өөһэдөө олоожо, шагнагшадай үзэмжэдэ эгээн шухала, тэдэнэдэ дутэ асуудалнуудые табина. Иимэ клубуудэ районой колхоз, совхозуудта байгуулагдажа байна. «Одон» совхозой клуб муу бэшээр хүдэлнэ. Тэрэниие эндэхи дунда һүргуулиин түүхын багша С. Ч. Бадмаев хүтэлбэрилдэг.

Политическэ һуралсалда ябадаг хүнүүдые хэрэгтэй номоор, бусадшье методическа хэрэгселнүүдээр хангахын тула партиин райкомой парткабинет библиотекэнүүдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлдэг. Энэ талаар тусхай түсэб тебигданхай. Үзэхэ, шудалха темээрнь хэрэгтэй болохо номууд, журналнууд болон газетэнүүдые зааһан мэдээсэл эльгээгдэдэг. Гадна пропагандистнарай семинар бүхэндэ ямар юумэ үншаха, үзэхэ тухайнь заагдадаг байна. Парткабинедэй библиотекэ соо пропагандистнарта туһаламжа үзүүлхэ пункт долоон хоног соо хоёр үдэр хүдэлдэг. Энээн тухай бүгэдэндэ мэдээсэгдэнхэй. Хэрэгтэй хүн эндэ хандажа, бодото заабари, мэдээсэл абаха аргатай.

Эдэ бүгэдэ һуралсалай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, шагнагшадые эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй гээшэ ааб даа. Һүүлэй үедэ хаа хаанагүй хэшээлнүүд һонирхолтойгоор үнгэрдэг болоо гээд хүн бүхэн тэмдэглэнэ. Хүнүүд өөһэдынгөө һанамжа хэлэдэг, ажал дээрээ бодото хэмжэснүүдые абахые оролдодог болоо. Энэ ехэ һайн гээшэ. Гадна дутуу дунданууdые шүүмжэлнэ, тэдэниие усадхаха харгы зам заана. Олонхи һүргуули өөһэдынгөө үзэхэ курс өөһэдөө шэлэжэ абаа.

Һуралсал хинан шалгаха хэрэг хубилгадаа. Урдань партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд хэшээлнүүдтэ ороходоо, гансал шалгадаг байһан гээшэ. Харин мүнөө тэдэнэр пропагандистнарта туһалхые оролдсоно.

Районой партийна эхин организациннууд һуралсал эмхидхэхэ талаар туршалганнуудыешье хэзэ үзөө.

Гэхэтэй хамта политическэ һүргуулиннуудые хубилган шэнэдхэхэ хэрэгтэ зарим партийна организациннуудай эмхидхэлэй хүдэлмэри һанаһанда хүрэнэгүй. Зарим парторганизациннуудта һуралсалай жэл муугаар эхилээ. КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэгшэ дутуу дунданууd зааһан дабтагдаа. Зарим нэгэ пропагандистнар хэшээлнүүдые бэлэдхэлгүйгөөр үнгэргэжэ, шагнагшадай дура гутаагаа.

Эдэ бүгэдын дутуу дундые усадхаха, политическэ һуралсал хубилган шэнэдхэхэ талаар партийна эхин организациннууд үшөөл ехэ ажал ябуулха.

И. ДАНЗАНОВА,
КПССэй Мухар-Шэбэрэй райкомой парткабинедые даагша.

Нацинүүд хоорондын харилсаанууд тухай зубшэхэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумые ...

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙ БУЛЭ...

Манай Хойто-Байгалай район олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдөө бүридэгдэнэ интернациональна район болоно. Тиимэһээл КПСС-эй Северо-байкальскын горком, коммунистнуд нацинууд хоорондын харилсаануудые улам бэхижүүлжэ, районойнгоо ажалшадые интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ гэжэ эрмэлзэнэ. КПСС-эй горком, районой партийна эхин организациннууд ажалшадые интернациональна болон патриотическа үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ холын хараатай түсэб зохёогоод, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Полит-үдэрнүүдые, горкомой үдэрнүүдые үнгэргэхэдөө, КПСС-эй Северобайкальскын горкомой хүдэлмэрилэгшэд нацинууд хоорондын асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, олон асуудалнуудта харюусадаг байна.

Хэнэйшье мэдэһээр Хойто-Байгалай районой газар дайда дээрэ богонихон сагай туршада ехэ хэмжээнэй ажал хэгдээ. Урдань электровозһоо байха паровозшье хараагүй эвенкнүүдэй һуудаг Холодная, Душкачан, Уоян тосхонуудай хажуугаар мүнөө хүсэтэй электровозууд эзлэ татан гүйлгэлдэнэ.

Богонихон саг соо БАМ-ай харгы баригдажа, ерадай ажахыда хэрэгтэй ашаан зөөгдэжэ эхилээ гээшэ. Энэ ехэ харгые Совет ороной бүхы арадууд барилсаа гээд хэлэхэдэ алдуу гарахагүй. Һүүлэй мэдээгээр Хойто-Байгалай районой газар дээрэ 78 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажаһуна, ажаллана. Ород, буряад, украин, белорус, грузин, армян, осетин, литовец, латыш, лезгин болон бусад яһатанай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр, нэгэн һанал бодолтойгоор ажаллажа, БАМ-ай объектнуудые бодхооно, хүдөө ажахые хүгжөөлсэнэ, геолого-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэнэ, түмэр харгы ашаглана.

Жэшээнь, барилга-хабсаралгын 531-дэхи поездын начальнигаар украинец В. Ф. Король, харин партийна организациин секретаряар азербайджанец М. И. Рагимов хүдэлнэнэ. Тус поездын коллектив БАМ-ай харгы электрижүүлэлсэнэ, байрын гэрнүүдые, промышленна объектнуудые бодхоолсоно. Энэ бүхыдөө 17 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажалладаг юм. Тэдэнэр үгэеэ ойлголсодог, ехэ эбтэйгээр ажалладаг гэжэ ажалхэрэнь хараад ойлгохсор. Арбан табан жэлэй туршада энэ коллектив нэгэтэшье даабарияа дүүргэнгүй гээгдэлдэ орсогүй юм. Бултал нэгэ һанал бодолтойгоор, урагшаа эрмэлэлтэйгээр ажаллахадаа, һайн үрэ дүн түйлаһан лэ байдаг.

«Нижнеангарскстрансстрой» трестын коллектив баһал олон үндэһэ яһанай түлөөлэгшэдөө бүридэнэ. Тус коллектив район соо арбан хоёр томо посёлогуудые, станци, раъездүүдые, промышленна объектнүүдые бодхоожо, олон миллион түхэриг ашаглаһан байха юм. БАМ-ай барилгада хүдэлдэг хүнүүдэй диилэнхи олониинь залуушуул. Залуу зон түргэн үгэеэ ойлголсодог, хэлсэхэ, хөөрэлдэхэ асуудалнуудыншье нэгэн байдег гээшэ ааб даа. Эндэ үндэһэ яһанайнь илгаа хэмаагүй. Тиимэһээл эндэб үндэһэ яһатанай хүбүүд, басагад энэ ехэ барилга дээрэ иногаг дураяа, хуби заяагаа олоно, гэр бүлэ боложо, эндэ түбхинэжэ ажаһууха байнаа мэдүүлнэ.

Ажалша коллектив бүхэндэ өөһэдын ёһо заншал тогтонхой. Эндэб үндэһэ яһатанай һайн һайхан заншал хэрүүлһан үдэшэнүүд, һайндэрнүүд үнгэргэгдэдэг. Гадна тэдэнэй эдеэ хоолой үдэрнүүд столовонуудта үнгэргэгдэнэ. Тиигэжэ хүн бүхэн нүхэрэйнгөө ёһо заншалтай, уг гарбал, эдеэ хоолтойнь, хубсаһа хунартайнь дүтөөр танилсаха аргатай болоно ха юм. Энэ түмэр харгы дээрэ олон тоото тоннельнүүдые малтаһан, мүнөөшье энэ хүдэлмэри хэжэ байна, «БАМтоннельстрой» управлениин коллектившье баһал интернациональна гээшэ.

Хойто-Байгалай районой үндэһэн яһатад — эвенкнүүд нютагайнгаа экономикые хурдан түргэнөөр хүгжеохэ хэрэгтэ хабааделсана. Ангуушан Александр Кардуев жэл бүри 3—4 мянган түхэригэй ангай арһа, жэмэс гүрэндөө тушаажа, даабарияа ходсдсо үлүлэн дүүргэдэг заншалтай. Энэ түрүү хүдэлмэришэнэй нэрые районой ажалшад, БАМ-ай барилгашад һайнаар мэдэдэг. Үнинэй, дүршэлтэй багша Клавдия Игнатьевна Тымалева районойгоо ажалшадай дунда баһал мэдээжэ болоһон, суутай хүнүүдэй нэгэчиинь мүн. Тэрэ эвенкнүүдэй һуудаг Хуушан-Уоян тосхоной шэнжэ шарайе гоё һайхан болгохо, эндэхи зоной эбтэй эетэй, зол жаргалтай нуухын тула эдэбхитэй ажал ябуулганнуud бэелүүлдэг хүн. Тымалевагай сэхэ хабаадалгатайгаар ангай арһаар хубсаһа хунар оёхо мастерской, үхэрэй багахан ферм, соёлой байшан, байрын гэрнүүд баригдаа. Тэрэ районнэ Соведэй депутат юм.

КПСС-эй Северобайкальскын горком эвенкнүүдэй һуудал байдалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхаралхандуулжа байдаг. Эвенкнүүд урдань гол түлэб оро үсхэдэг, ан агнадаг, заагаһа олзоберилдог байгаа ааб даа. Һүүлэй жэлнүүдтэ орын тоо үсөөржэ захалаа. Тиимэ дээрэһээ эвенкнүүд хэр үгһаа хойшо хэжэ байһан ажалаа хэхэ аргагүй болобо. Орын тоо олошоруулха, ангай фермэнүүдые нэхэхэ шухала. Энэ талаар КПСС-эй Северобайкальскын горком, арадай депутадуудай городской, районно Соведүүдэй гүйсэдкомуud хэмжээнүүдые абана.

Манай райондо БАМ-ай барилгын эхилһэн үедэһөө хойшо социально-экономическа хүгжэлтэ түргэдөө. Энэ барилгын материал гаргаха комбинат, һүнэй завод баригдажа, продукци үгэнэ. Совхозуud шэнээр эмхидхэгдэжэ, үхэр малай тоо толгой олонхорно. Ехэ һүн, мяхан гүрэндэ тушаагдана. Шэнэ, залуу ажахынуудта мүн ба олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд худэлдэг.

Саашадаа нацинууд хоорондын харилсаа холбоое бүри бэхижүүлхэ гэжэ манай гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Иимэ зорилготойгоор бидэ КПСС-эй горкомой дэргэдэ ажалшадые интернациональна үзэл бодолтойгор хүмүүжүүлхэ совет эмхидхэһэн байнабди. Энэ соведэй үүсхэлээр КПСС-эй Северобайкальскын горком интернациональна хүмүүжүүлгын асуудалаар шэнжэлэлгэ... шэнжэлэлгэ... баадаа.

Ямар үе... лөөлэгшэ... хүтэлбэрилэ... маг юумэ... анкетымаа... рюусагшадай... дүүлнэ. «Үн... да оруулха... лоходо үнэ... хэрэха ушэ... харюусагшэ... хэлэбэ. Бүр... хай асуудал... 61 процент... жэнэн байн...

Иимэ со... жэлэлгэ хэ... һатай байн... жэ абаа... ажалшадай... гонуудайнь... ай барилгы... гэсхэжэ, бү... лой комплек... саг үргэлжэ... шаажа. БАМ... лиин баяли... ашаглаха б... БАМ-ай бари... шад, геолог... дөөгэй ажал... бэшэ зорил... ажаллажа б...

Олон ажа... даабарияа... нэ. Жэшээлэ... Бескороваев... үндэһэ яһа... ажалладаг. Э... гы электрик... селгатай аж... жэлэйнгээ... дүүргэгдэ, э... квартаней... шаглан дүүр... новай топо... нальна комп... лодный» ... дэй үхибүүд... һүргуулийн... байна. Энэ... тын 25-да... даа тебиг... турушада б... мэргэжэлтэ... гай хүтэлбэ... совхозой һ... һаалишад... бүриһөө 10... һаажа, райо... дэ дэлгэрэ... гаона. Иим...

Партийн ... манай райо... рондын хэ... жүүлхэ асу... ци үнгэргэ... хүн энэ ко... мориде... дынгөө һа... дые оруу... гэхэтэ бүл... ансамбль ... шангай дэм... һэн. Дурадх... нирхолтой... арад... хүгжөөхэ, о... һэн дурад... байна. Аг... ёһо заншэ... ябадал ехэ... даана.

КПСС-эй ... горком эдэ... дые хэрэгэ... дэнэ яһатан... ламжын, хүн... мэри СССР... заншалнуудые... ха гэһэн хэ... жээнүүдые...

КПСС-эй Сев... горкомой ... рэлэй кабин...

ҮНИНЭЙ МАЛШАН ГОМДОЛТОЙ

Уншагша асуудал табина

Бүхы һаһаараа гэхээр хамтын хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулаад, эрхимээр ажеллаад, үндэр һаһатай боложо, хүндэтэ амаралтадаа гараһан үбгэд, хүгшэд мүнөө гэрэйнгээ хойморто дабшалжа һанаа амар һууна ёһотой. Аша гушанартаа заабари зоршам үгэхэһөө ондоо һанаата болохо юумэн үгы гэһэншүүгээр бидэ һанадагбди.

Тезд энэмнай эгээл тиимэхэ өэшэл даа. Сэхыень хэлэхэдэ, һаһанай амаралтада гарагшадай олонхинь үшөөл сарюун, һонор, хүнгэн зандаа ябадаг шуу. Тиимэһээ тэдэнэр урдань хэжэ байһан ажалаа даб гээд орхёодхихо дурагүй байдаг.

Би эндэ нютагайнгаа хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн, коммунист, дайнай ба ажалай ветеран, түрэн түрын зүгһөө үндэр хайра шагналнуудта хүртэһэн Жамьян Жодбоевич Бартаев тухай хөөрэхэ хүсэлтэйбэ.

Энэ үбгэжөөлэй нэрэ алдар бүхы нютагай булан тохойнуудаар аяар 1949 оноо хойшо тараһан юм. Тэрэ дайнай һүүлдэхи жэлнүүдтэ шэн габьяата ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байна. Илангаяа Аха нютагта адуун һүргэые олошоруулха, энэ һалбарие хүгжеохэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай хүн юм. Хэнэйшье мэдэһээс, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ адуу морид дайнай газарта эльгээгдэжэ, нютаг һаһаань фронт мордоһон хүбүүдтээ фашистнартай дайлалдахадань туһатай байгаа гэбэл, үлүү болохогүй. Тэдэ шэмэрүүн хетуу жэлнүүдтэ нютаг һаамнай хэды олон эмниг морид фронт эльгээгдээб даа.

Дайнай дүүрэһэнэй удаа Ж. Ж. Бартаев нютагаа бусажа, ехээр үсөөрһэн, шэнэгрэн адуун һүрэгөө һэргээлсэхын хойноһоо хам оролсоһон юм. Удаадахи жэлнүүдтэ «Коммунизм» колхозойнгоо адуу моридые олошоруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ нангин хэрэгтэ хубитэда оруулаа. Тэдэ гэр бүлөөрөө, Субан Дашеевна хани нүхэртээ хүндэтэ амаралтада гаратареа мал ажалда абьяас ехэтэйгээр худалсо гэжэ нютагай

БАЙГАЛ ДАЛАЙГАА АРЮУН СЭБЭР БАЙЛГАЯ!

(БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИЙАА ХЭГДЭ�hЭН ТЭМДЭГЛЭЛНҮҮД)

барилгын комитедэй түрүүлэгшэ В. Д. ИРИНЧИНОВ бодожо, тус комплексно схемэ гол түлэб hайшааха хэрэгтэй гэбэ. Байгалай оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха асуудалые мүнөө зүбөөр шидхэжэ шадаагүй hаа, саашадаа Байгалаа хамгаалха аргагүй болохобди. Тиимэhээ тус схемэ манай нютагта тон ехэ удха шанартай гээд мэдээжэ.

В. Е. ВИКУЛОВ, СССР-эй АН-ай СО-гой Бурядай филиалай президиумэй түрүүлэгшын орлогшо:

— Байгал нуурай оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар комплексно схемэ тухай өөрынгөө hанамжануудые энээнhээ уридшье хэлэhэн байхабди. Улаан-Удын промышленна предприятинууд, мүн Байгалай эрьедэхи целлюлозо-саарhанай, целлюлозо-картоной комбинадууд Байгалай уhые бузарладаг гээд мэдэнэбди. Гэбэшье иимэ ябадалые усадхахын тула шанга хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Селенгинскын ЦККК-гай хэрэглэдэг уhа сэбэрлэhэнэй удаа тэрэниие дахинаа үйлэдбэридэ хэрэглэхэ аргагүй гэжэ тоолонob. Тиимэhээ энд байгаалида гарза хохидол хүргэхэгүй объектнүүдые бодхоохо хэрэгтэй. Гол шухалань гэхэдэ, хотынгоо зоной үйлэдбэри дээрэ ажаллаха арга боломжо олгохо ёhотойбди.

Л. П. ТАБАЛАЕВ, республикын Госпланай түрүүлэгшэ:

— Байгаали хамгаалха, тэрэ тоодо Байгал нуурай оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха асуудал эрдэм-техникын дэбжэлтэтэй нягта холбоотой байха ёhотой гэжэ hанагдана. Тиимэhээ ямаршье hалбарида хүргэлтэ түйлахын тула агаар болон уhа бузарлахагүй үйлэдбэри саашадаа хүргөөхэ ёhотойбди. 2005 он хүрэтэр Байгал нуурай оршон тойронхи байгаалиие ариг сэбэр болгохын тула манай республика нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргашалха ёhотой болоно. Үүрэнэй зөөриие гамтайгаар гаргашалхын тула шэнэ дурадхалнууд хэрэгтэй болохо юм.

Тэрэшэлэн республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо М. И. СЕМЕНОВ, республикын Байгаали хамгаалха талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ И. Д. ДАРЖАЕВ, «Бурлесхоз» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо М. А. ШАПКИН болон бүсад өөhэдынгөө hанамжа дурадхалнуудые оруулаа.

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ С. Н. БУЛДАЕВ заседаниие хүтэлбэрилжэ, тобшололнуудые хэhэн байна.

Республикын Министрнүүдэй Советэй тус заседаниин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВ, хоёрдохи секретарь К. А. АЛБАШЕЕВ хабаадаа.

КУБА ЖЭШЭЭ ХАРУУЛhА

Хүнүүдэй элүүр энхэ байлга хадаа али бүхы нацийн гол баялигуудай нэгэниинь мүн. Кубада энээниие үнихэнэй ойлгонхой. Тиин мүнөө кубынхидай омогорхохо юумэн ехэ. Энэ арбан жэлэй эхиндэ Куба Элүүрые хамгаалгын бүхэдэлхэйн эмхиин 2000 он болотор табиhан бүхы гол зорилгонуудые бэелүүлээ.

hүүлэй 30 жэлэй туршада Кубын экономикын ямаршье бэрхэшээл түбэгүүдтэ ороходонь, элүүрые хамгаалгада мүнгэ зөөри гамнадаггүй юм. Хүнүүдэй элүүрые хамгаалаагүй hаа, ямаршье экономико хүргэхэгүйл. Хүдөөгэй больницаhаа эхилээд, Гаванын түбэй клиникэ хүрэтэр Кубын олон тоото больницануудта, поликлиникэнүүдтэ орожо хараа hэм. Иимэ богонихон болзор соо Куба ямар ехэ амжалта түйлаа гээшэб!

Магад, энэнь манай врачнуудта зүрюугээр халэгдэhэн шэнги байхадаашье болохо. Гэбэшье Кубын аргалаллын, эмнэлгын бүхы албан зүргааннуудта хүнүүдтэ тон хүндэтэйгөөр, энэрхы дулаанаар, уридшалан hэргылэнгээр хандадаг гээшэ. Тиихэдээ үбшэнтэдтэ дулаахан сэдьхэлээрээ хандаха гээшые тэдэнэр огто мартадаггүй юм. Гаванын дипломатическа корпусой эмнэлгын түбтэ тодхогдон табигдаhан бормашинадал тон адли машина хүдөөгэй стоматологическа поликлиникэ соо табигданхай. Кубада шүдээ аргалуулхаяа түрүүшынхээ ерэхэдээ, улайха сайха ушартай болоо hэм гэжэ манай ороной нэгэ хүн хөөрөө hэн. Кубын врач минии танил хүнhөө уридшалан илдам зохидхоноор зүбшөөл абаhанайнгаа hүлээр Москвагай дантистнуудай хүдэлмэриие харахын тула хүршэ кабинедүүд соohоо адли мэргэжэлтэдые уряа hэн. Москвада табигдаhан пломбонуудые, музейн хоморой шухаг юумэдэл адляар, врачнууд хараба.

1984 ондо Гаванада хүн зониие медицинын талаhаа хангалгын тон шэнэ гурим туршагдаа hэн. Лаутон райондо гэр бүлын 10 врач хүдэлжэ залхалба. Мүнөө бүхы орон дотор тэдэнэй тоо 6 мянга гаран болоо. Энэ зуун жэлэй дүүрэтэр Кубын хүн бүхэн гэр бүлын доктортой болохо юм.

Бүхы гайхамшаг юумэндэл адли, энэ гурим эгээлэй юрын юм. Үбшэнтэдэй дунда ажаhуудаг врач эндэ городой хэдэн кварталнуудые гү, али хүдөөгэй hуурин тосхонуудые хангадаг. Тэрээндэ гэр баригдадаг. Шухала түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан медицинскэ консультаци нэгэдэхи дабхартань байрладаг. Хоёрдохи дабхартань — врачай квартира, гурбадахи дабхартань медсестрануud ажаhуудаг.

Гэр бүлын врачнууд тухай Кубын Элүүрые хамгаалгын министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэтэй hаяхан дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө hэм. Эндэ hэргылэмжын хэмжээнүүд үргэнөөр ябуулагдадаг. Энэ хадаа тэдэнэй гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Энээнэй ашаар хүнүүд али бүхы үбшэнhөө hэргылэгдэнэ. Нэн түрүүн үбгэд, хүршэдэй, үхибүүдэй элүүр энхэ байлгада гол анхарал хандуулагдадаг хүнүүдэй элүүр энхэ байлга али бүхы нацийн гол баялигуудай нэгэниинь мүн. Кубада энээниие үнихэнэй ойлгонхой. Тиин мүнөө кубынхидай омогорхохо юумэн ехэ. Энэ арбан жэлэй эхиндэ Куба Элүүрые хамгаалгын бүхэдэлхэйн эмхиин 2000 он болотор табиhан бүхы гол зорилгонуудые бэелүүлээ.

hүүлэй 30 жэлэй туршада Кубын экономикын ямаршье бэрхэшээл түбэгүүдтэ ороходонь, элүүрые хамгаалгада мүнгэ зөөри гамнадаггүй юм. Хүнүүдэй элүүрые хамгаалаагүй hаа, ямаршье экономико хүргэхэгүйл. Хүдөөгэй больницаhаа эхилээд, Гаванын түбэй клиникэ хүрэтэр Кубын олон тоото больницануудта, поликлиникэнүүдтэ орожо хараа hэм. Иимэ богонихон болзор соо Куба ямар ехэ амжалта түйлаа гээшэб!

Магад, энэнь манай врачнуудта зүрюугээр халэгдэhэн шэнги байхадаашье болохо. Гэбэшье Кубын аргалаллын, эмнэлгын бүхы албан зүргааннуудта хүнүүдтэ тон хүндэтэйгөөр, энэрхы дулаанаар, уридшалан hэргылэнгээр хандадаг гээшэ. Тиихэдээ үбшэнтэдтэ дулаахан сэдьхэлээрээ хандаха гээшые тэдэнэр огто мартадаггүй юм. Гаванын дипломатическа корпусой эмнэлгын түбтэ тодхогдон табигдаhан бормашинадал тон адли машина хүдөөгэй стоматологическа поликлиникэ соо табигданхай. Кубада шүдээ аргалуулхаяа түрүүшынхээ ерэхэдээ, улайха сайха ушартай болоо hэм гэжэ манай ороной нэгэ хүн хөөрөө hэн. Кубын врач минии танил хүнhөө уридшалан илдам зохидхоноор зүбшөөл абаhанайнгаа hүлээр Москвагай дантистнуудай хүдэлмэриие харахын тула хүршэ кабинедүүд соohоо адли мэргэжэлтэдые уряа hэн. Москвада табигдаhан пломбонуудые, музейн хоморой шухаг юумэдэл адляар, врачнууд хараба.

1984 ондо Гаванада хүн зониие медицинын талаhаа хангалгын тон шэнэ гурим туршагдаа hэн. Лаутон райондо гэр бүлын 10 врач хүдэлжэ залхалба. Мүнөө бүхы орон дотор тэдэнэй тоо 6 мянга гаран болоо. Энэ зуун жэлэй дүүрэтэр Кубын хүн бүхэн гэр бүлын доктортой болохо юм.

Бүхы гайхамшаг юумэндэл адли, энэ гурим эгээлэй юрын юм. Үбшэнтэдэй дунда ажаhуудаг врач эндэ городой хэдэн кварталнуудые гү, али хүдөөгэй hуурин тосхонуудые хангадаг. Тэрээндэ гэр баригдадаг. Шухала түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан медицинскэ консультаци нэгэдэхи дабхартань байрладаг. Хоёрдохи дабхартань — врачай квартира, гурбадахи дабхартань медсестрануud ажаhуудаг.

Гэр бүлын врачнууд тухай Кубын Элүүрые хамгаалгын министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэтэй hаяхан дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө hэм. Эндэ hэргылэмжын хэмжээнүүд үргэнөөр ябуулагдадаг. Энэ хадаа тэдэнэй гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Энээнэй ашаар хүнүүд али бүхы үбшэнhөө hэргылэгдэнэ. Нэн түрүүн үбгэд, хүршэдэй, үхибүүдэй элүүр энхэ байлгада гол анхарал хандуулагдадаг хүнүүдэй элүүр энхэ байлга

Хүнүүдэй элүүр энхэ байлга хадаа али бүхы нацийн гол баялигуудай нэгэниинь мүн. Кубада энээниие үнихэнэй ойлгонхой. Тиин мүнөө кубынхидай омогорхохо юумэн ехэ. Энэ арбан жэлэй эхиндэ Куба Элүүрые хамгаалгын бүхэдэлхэйн эмхиин 2000 он болотор табиhан бүхы гол зорилгонуудые бэелүүлээ.

hүүлэй 30 жэлэй туршада Кубын экономикын ямаршье бэрхэшээл түбэгүүдтэ ороходонь, элүүрые хамгаалгада мүнгэ зөөри гамнадаггүй юм. Хүнүүдэй элүүрые хамгаалаагүй hаа, ямаршье экономико хүргэхэгүйл. Хүдөөгэй больницаhаа эхилээд, Гаванын түбэй клиникэ хүрэтэр Кубын олон тоото больницануудта, поликлиникэнүүдтэ орожо хараа hэм. Иимэ богонихон болзор соо Куба ямар ехэ амжалта түйлаа гээшэб!

Магад, энэнь манай врачнуудта зүрюугээр халэгдэhэн шэнги байхадаашье болохо. Гэбэшье Кубын аргалаллын, эмнэлгын бүхы албан зүргааннуудта хүнүүдтэ тон хүндэтэйгөөр, энэрхы дулаанаар, уридшалан hэргылэнгээр хандадаг гээшэ. Тиихэдээ үбшэнтэдтэ дулаахан сэдьхэлээрээ хандаха гээшые тэдэнэр огто мартадаггүй юм. Гаванын дипломатическа корпусой эмнэлгын түбтэ тодхогдон табигдаhан бормашинадал тон адли машина хүдөөгэй стоматологическа поликлиникэ соо табигданхай. Кубада шүдээ аргалуулхаяа түрүүшынхээ ерэхэдээ, улайха сайха ушартай болоо hэм гэжэ манай ороной нэгэ хүн хөөрөө hэн. Кубын врач минии танил хүнhөө уридшалан илдам зохидхоноор зүбшөөл абаhанайнгаа hүлээр Москвагай дантистнуудай хүдэлмэриие харахын тула хүршэ кабинедүүд соohоо адли мэргэжэлтэдые уряа hэн. Москвада табигдаhан пломбонуудые, музейн хоморой шухаг юумэдэл адляар, врачнууд хараба.

1984 ондо Гаванада хүн зониие медицинын талаhаа хангалгын тон шэнэ гурим туршагдаа hэн. Лаутон райондо гэр бүлын 10 врач хүдэлжэ залхалба. Мүнөө бүхы орон дотор тэдэнэй тоо 6 мянга гаран болоо. Энэ зуун жэлэй дүүрэтэр Кубын хүн бүхэн гэр бүлын доктортой болохо юм.

Бүхы гайхамшаг юумэндэл адли, энэ гурим эгээлэй юрын юм. Үбшэнтэдэй дунда ажаhуудаг врач эндэ городой хэдэн кварталнуудые гү, али хүдөөгэй hуурин тосхонуудые хангадаг. Тэрээндэ гэр баригдадаг. Шухала түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан медицинскэ консультаци нэгэдэхи дабхартань байрладаг. Хоёрдохи дабхартань — врачай квартира, гурбадахи дабхартань медсестрануud ажаhуудаг.

Гэр бүлын врачнууд тухай Кубын Элүүрые хамгаалгын министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэтэй hаяхан дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө hэм. Эндэ hэргылэмжын хэмжээнүүд үргэнөөр ябуулагдадаг. Энэ хадаа тэдэнэй гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Энээнэй ашаар хүнүүд али бүхы үбшэнhөө hэргылэгдэнэ. Нэн түрүүн үбгэд, хүршэдэй, үхибүүдэй элүүр энхэ байлга

Хүдөө нютагта үндыжэ ябаhан үхибүүдэй хоёр хэлые тэгшэ hайнаар мэдэлэг болохынь тула Сэлэнгын районой Ноёхоной дунда hүргуулиин багшанар орлдолго өхээр гаргадаг гээшэ. Тус hүргуулиинород хэлэнэй багшанарые бүридүүлhэн методическа совет яhала хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Класснаа гадуур хэгдэхэ хүдэлмэридэ анхарал өхээр хандуулагдана. Тиин дүрбэдэхи классай hүрагшад «Ульгэрэй орондо» гэhэн үдэшэ, табадахи классайхид «Крыловой театр» гэhэн hайндэр hонирхолтойгоор үнгэргөө юм. Ородсй агуулахэ поэт А. С. Пушкинай түрэhөөр 200 жэлэй ойдо зорюулагдаhан үдэрнүүд, баал, үдэшэнүүд hураглашадай эдэбхи үүсхэлые дэгжэhэн байна. Энэнь хабаадагша бүхэндэнь hонирхолтой байгаа бэлэй. Мүн бүряад уран зохёолшодой, поэдүүдэй зохёохы намтартай үхибүүд танилсана. Бүряад совет литературын үндэhэ hуури табигшадай нэгэн Х. Н. Нөмсараевай түрэhөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдаhан үдэшэнүүд эмхидхэгдэнэ. Эндэ дүй дүршэлөөр баян багшанар хүдэлдэг юм. Тэдэнэй нэгэн Зоя Вампиловна Дылькова «хоёр хэлэ тэгшэ мэдэлгын эдэбхитэйгээр хүгжэжэ байhан сагта бүряад hүргуулиин шиидхэхэ шухала асуудалнууд» гэhэн темээр үнэргэдэгдэhэн научно-практическа конференци дээрэ хөөрэжэ үгэhэн байна.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багшанар В. Д. Зодбоева (баруун гарhаа), З. В. Дылыкова, С. Д. Ринчинова гэгшэд саашадаа ябуулагдаха хүдэлмэриингөө түсэбые зүбшэнэ.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

ДЭМЖЭНЭБ, БАЯСАНАБ

Хүдөө нютагта үндыжэ ябаhан үхибүүдэй хоёр хэлые тэгшэ hайнаар мэдэлэг болохынь тула Сэлэнгын районой Ноёхоной дунда hүргуулиин багшанар орлдолго өхээр гаргадаг гээшэ. Тус hүргуулиинород хэлэнэй багшанарые бүридүүлhэн методическа совет яhала хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Класснаа гадуур хэгдэхэ хүдэлмэридэ анхарал өхээр хандуулагдана. Тиин дүрбэдэхи классай hүрагшад «Ульгэрэй орондо» гэhэн үдэшэ, табадахи классайхид «Крыловой театр» гэhэн hайндэр hонирхолтойгоор үнгэргөө юм. Ородсй агуулахэ поэт А. С. Пушкинай түрэhөөр 200 жэлэй ойдо зорюулагдаhан үдэрнүүд, баал, үдэшэнүүд hураглашадай эдэбхи үүсхэлые дэгжэhэн байна. Энэнь хабаадагша бүхэндэнь hонирхолтой байгаа бэлэй. Мүн бүряад уран зохёолшодой, поэдүүдэй зохёохы намтартай үхибүүд танилсана. Бүряад совет литературын үндэhэ hуури табигшадай нэгэн Х. Н. Нөмсараевай түрэhөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдаhан үдэшэнүүд эмхидхэгдэнэ. Эндэ дүй дүршэлөөр баян багшанар хүдэлдэг юм. Тэдэнэй нэгэн Зоя Вампиловна Дылькова «хоёр хэлэ тэгшэ мэдэлгын эдэбхитэйгээр хүгжэжэ байhан сагта бүряад hүргуулиин шиидхэхэ шухала асуудалнууд» гэhэн темээр үнэргэдэгдэhэн научно-практическа конференци дээрэ хөөрэжэ үгэhэн байна.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багшанар В. Д. Зодбоева (баруун гарhаа), З. В. Дылыкова, С. Д. Ринчинова гэгшэд саашадаа ябуулагдаха хүдэлмэриингөө түсэбые зүбшэнэ.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

«БАЙГАЛ» САНАТОРИДО

ЭРХҮҮ. Сэрэгшэд-интернационалистнуудай аргалуулжа, бэеынгээ тамир hэргээхэ үшөө нэгэ түб нэгдээ. Афганистанда дайшалхы байлдаануудай үедэ хохидоhон түрүүшын байлгэ солдадуud болон офицернүүдые «Байгал» санатори хүлеэн ababa.

«Алдарта далайhаа» Ангар мүрэнэй урдажа гарадаг үзэсхэлэн hайхан газарта энэ элүүржүүлэн эмхи зургаан оршоно. Аргалуулжа байгаад, ажалшадай жагсаалда бусахаар мэргэжэлэй талаар бэеэ бэлдэхэ арга олгохо hайн эрхэ байдал бии. Сэбэр агаар, тааруу зохид палатануud, тамаралгын бассейн, мүнөөнэй процедурна кабинедүүд энээниие хангаха.

Эрхүүгэй Травматологиин болон ортопедиин эрдэм шэнжэлэгын институдай медицинскэ болон врачнуудай мэргэжэл дээшэлүүлэх институдуудай эрдэмтэдэй адаглалтаар эдэ шэнэ зориггой хүбүүд элүүржүүлгын курса гараха юм. Мэргэжэлтэй болохо хүсэлтэй хүнүүдтэ hураласалай классууд тухеэрэгдэнхэй.

(ТАСС).

ХИЛЫН САНАhАА

ТАСС АПН

УЛАСХООРОНДЫН АВТОСАЛОН

БЕЛГРАД. Уласхоорондын XXVIII автосалон баярай орёон байдалда эндэ нээгдөөд. Дэлхэйн автопромышленностиин тон шэнэ машинануud арбан үдэр соо эндэ табигдажа харуулагдаха юм. Долхэйн 430 мэдэжэ фирмэ хүнгэн автомобильнуудай, ашаанай машинануудай, автобусуудай, тусхай нэглэлтэй машинануудай, мотоциклнуудай мянга гаран модельнүүдые табиха болно.

Югослави 57 машина, тэрэ тоодо 38 хүнгэн ба 19 ашаанай машина харуулна. Нёдондо жэл Югославиин автомобиль бүтээгшэд 220 мянган хүнгэн машина бүтээгээ hэн.

Югославиин болон Советскэ Союзай хоорондо «Лада» гэжэ автомобиль бүтээлгын хамжаан жэлhээ жэлдэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Энэ табан жэлдэ «Лада» гэжэ автомобиль бүтээн гаргаха талаар хамжаанай хэмжээн 600 миллион долларто хүргэгдэхэ юм гэжэ «Црвена застава» гэжэ автомобильна промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо Радивое Андонович ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ДЕЛЕГАЦИ

НЬЮ-ЙОРК. Совет болон американ эхэнэрнүүд ямараар хүбсалдаг бэ, ямар эдэ хоол бэлдэдэг гээшэб, ажал ба амаралтадань хэды шэнээн саг гарадаг бэ? Хоёр ороной эхэнэрнүүдэй түлөөлэгшэд Нью-Йоркдо уулзахадаа, эдэ болон бусад олон асуудалнуудта харюунуудые абаhан байгаа. Совет нинтын түбэй делегаци США-да ерэхэдээ, «Макколз» гэжэ эхэнэрэй журналай редакциндa хүрэбэ.

Бүлэг совет эхэнэрнүүд үхибүүдтээ хамта түрүүшынхээ США-да ерээ hэн.

«Макколз» журналай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаhанай hүүлээр үхибүүдтэ зорюулагдажа, Нью-Йоркын национальна хүүгэдэй музейдэ экскурси эмхидхэгдэбэ. Тэдэнэй эжынэрэ хүлеэгдээгүй ушар болоо, Нью-Йоркын эхэнэрнүүдэй садонуудай нэгэндэ тэдэниие бэрхэ парикмахернууд хүлеэжэ байба. Тэдэнэр журналай манекенщицэнүүдэй үhыень заhажа үгэдэг юм.

Советскэ Союзhаа ерэhэн айлшад Калифорниин Сан-Диего хото ошохоёо Нью-Йоркhоо гараба.

ШЭНЭ ГАЗЕТЭ

ВАШИНГТОН. «Олондо мэдээсэлгэ: совет-американ шэнэ hонинууд» — гэhэн нэрэтэй гурбан hарын туршада нэгэ дахин гарадаг газетэ Холбоото Штадуудта хэблэгдэжэ эхилбэ.

«Хоёр ехэ гүрэнэй хоорондохи харилсаанда боложо байhан горитой ехэ хубилалтануud манай газетын гол анхаралда табигдаха юм. Совет-американ хөөрэлдөөнүүдые hайжаруулгада эгээлэй юрын эрхэтэдэй дүүргэжэ байhан үүрэг тухай, СССР-тэ болоо байhан хубилган шэнэдэхэлгын асуудалнуud, зорилгонууд тухай, совет обществые шэнэдхэлгэдэ тохэолдоhон бэрхэшээл түбэгүүд тухай бидэ хөөрэхэ байнабди», — гэжэ «Гласность» газетын редактор Дэвид Хант мэдүүлбэ. Энэ газетые олоной дунда үргэнөөр мэдээжэ, hонирхолтой болгохо гээhэн манай гол зорилго болоо. Энэ газетэ англи болон ород хэлэн дээрэ хэблэгдэхэ. Материалнуудынь хоёр ороондо бэлдэгдэхэ юм, гэжэ тэрэ хэлээ.

Совет болон американ олоннитын түлөөлэгшэдэй Вашингтондо болоhон уулзалгын дүнгүүдээр олон тоото материалнууд газетын нэгэдэхи номерто толилогдобо. Американ-совет хөөрэлдөөнэй түлөө түб, Эб найрамдал хамгаалгын совет комитет энэ уулзалгые эмхидхэhэн байгаа. Октябрь hарада Москвада үнгэргэдэхэ нимэ хоёрдохи уулзалгада бэлэдхэлэй ямараар ябажа байhан тухай американ уншагшад мэдэжэ абаха. Совет нинтын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай хөөрэлдөөнүүдтэй танилсаха юм.

ЭЭЛЖЭЭТЭ АУКЦИОН

ДЕЛИ. Дарджилинг, Лесэм болон ороной бусад районуудhаа ороhон Индиин хангал hайхан 50 мянга гаран мэнэс сай худалдагдаба. Жэлдээ хэдэ дахин үнэргэгдэдэг дэлхэй дээрэ эгээл ехэ сайн аукцион Калькуттада дүүрэбэ.

Гараараа хуряажа, бүхы технологи сахижа, hайнаар хатаагдаhан сайе шэнжэлхэ талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэhэн байгаа. Сай ургуулагшад бүхы плантациуud дээрэhээ хурягдаhан сайн аукцион дээрэ табиа. Сайн шанарые тодорхойлогшод партии бүхэнэй үнэ сэнгее hаншаар шалгажа үзоод, шанарынь тодорхойлбо. Үнэхөөрөөшье, энэмнай айхабтар харюусалгатай, орёо хэрэг лэ. Дүй дүршэлтэй шалгагша нэгэн доро 80 гаран сай туршажа үзэхэ аргатай байна. Тэд эндэ хэдэн мянган ондо ондоо сортын сай табигдадаг гээшэ.

Энэ жэлдэ сайн сэн тинмэньье ехээр нэмээгүй. Энэ юуnhээ болооб гэхэдэ, Зүүн Африкын ороноуд hайн шанартай индиин сортын сай hүүлэй үедэ амжалтатайгаар ургуулдаг болонхой. Килограмм сай 50 пайсhаа хоёр руни болоhон байгаа. СССР-эй Гүрэнэй банкын мэдээнүүдэй ёhоор, мүнөө руниин хэмжээн 5 мүнгэтэ шахуу болоно. Түргөөр эдэшэдэг сай илангаяа hайшаагдана.

Советскэ Союз индиин сай ехээр худалдажа абадаг гүрэнүүдэй нэгэн юм. Энэ удаадашье манай орон ехэ сай худалдажа абаха хэлсээ баталба.

Р. ЧЕЙНИИН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ВАШИНГТОН. США-гай оборонын шэнэ министр Р. Чейни тушаалдаа ороhоноhойнгоо hүүлээр түрүүшынгээ пресс-конференци үнгэргэбэ. Тусхайлбал, американ сэрэгэй стратегиин талаар дурадхалнуудые, США-гай сэрэгэй бюджет болон зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүридэл тухай hанамжануудые оёрын долоон хоногуудай нэгэндэ президентдэ хэлэхэб гэжэ тэрэ мэдээсэ. Американ стратегическэ хүсэнүүдые байгуулха тухай асуудалые США-гай захиргаан зүбшэн хэлсэлгээсэ үргэлжэлүүлхэ юм гэжэ Р. Чейни журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа мэдээсэбэ. Гэбэшье стратегическэ зорилготой МХ гү, али «Миджитмен» гэжэ комплексууdай алянниень шэлэхэ байhан тухайнь мэдэгдэнэгүй.

ЭХЭГҮЙГӨӨР

ЭЭЛЖЭЭТЭ АУКЦИОН

ТОЛИ

ЭНЕЭЛДЭЭНЭЙ ҮДЭР

ХААНАhАА апрелиин нэгэнэй шог зугаа, хорогүйгөөр бэе бэеэ мэхэлдэг ёно гурим гараhан гээшэб?

Хедо хубилжа байдаг, апрелиин мэхэтэйхэн уларилhаа үндэhэтэй, хүйтые хүлеэхэлээр, гэнтэ дулаардаг, үгышье hаа нэран шаража байтараа, хара шоройгсор hалхилшадаг хадань, тэрэниие hажаажа, хүнүүд хүлеэгдээгүй хошоноор, hэбхеэр тэрэ үдэр аашалдаг болоhон байгаа бэээ гэжэ нэгэ заримен тооледог. Энеэдэнэй бурханда шог зугаатай үргэл үргэдэг үе сагай — эртэ урдын шажанай ёнололтой холбожо, нугөөдүүлынь тодорхойлхо hэдэлгэ хэдэг. Гурбадахидуулынь түүхэтэ элдэб ябаган хошон хөөрөөнтэй холбодог байха юм.

Тухайлхада, эртэ урда сагта олон бурханда шүтэдэг гү, али тэрэ шажанhаа үндэhэлhэн, хабарай карнавальна ёно гуримуудай нэгэ hалаа байжа болоо бэээ. Шог зугаатай мэхэ гохын hайндэрнүүд олон ерадуудта бии юм. Жэшээнь, арадай «гули» гэжэ hайндэрэй hүүлшын үдэртэ энэдхэгүүд бидэнэр шэнгеэр бэе бэеэ наадалдаг юм. Иимэрхүү удхатай hайндэрые — «тэнэгшүүлэй фестиваль» — римэйхид февралиин 17-до тэмдэглэдэг байгаа.

Апрелиин нэгэндэ бэе бэеэ наадалан мэхэлдэг ёно заншал Европодо дундала зуун эрэхлүүдтэ литын хубилhанhаа эхитэй юм. Мүнөөнэй литэдэ апрель дүрбэдэхи hара гээшэ дааб даа, харин Римые байгуулhан Ромулой үедэ хоёрдохи байhан юм. Нэгэдэхи hара литын ёноор март байгаа. Гайхалтай юумэн гэхэдэ, бүхэли жэлые толгойлжо, манда hурамхи болошоhон январь февраль хоёр тэрэ холо сагта жэлые түгэсхэдэг hэн ха. Хожомыньшье удаан саг соо тиимэ зандаа байhан юм. Имагтал хуушан ба шэнэ эзрэнүүдэй бэлшэртэ январь февраль хоёрhоо шэнэ жэл эхилдэг болоо.

Лата хэлэнhээ оршуулхада, «апрель» гээшэмнай «нээгээшэ» гэhэн удхатай. Тодорхойлбол, «байгаалиин хабарые нээдэг hара» болоно. Эртэ урдын зондо энэнь, сэхьиень хэлэбэл, Шэнэ жэлэй hайндэр болодог байгаа: апрелиин эхеэр бэе бэедээ бэлэг бариг даг, hайн hайхан үреэл хэлэдэг, хүхилдэдэг hэн ха.

Хабарай байгаалиин hэридэг хаhые hайндэрлэдэг заншэл яhала удаан үргэлжэлөө. Зүгөөр 1564 ондо литын хубилагдаhанhаа боложо, IX Карл хаанай зарлигаар Францида жэлэй эхин гээшэ январиин нэгэндэ болгогдоhон түүхэтэй. Тиигэжэ «апрелиин нэгэнэй» Шэнэ жэл тусхайта бэшэ, «ёнотой бэшэ» болоо бшуу. «Үнэнтэ» Шэнэ жэлhээ илгажа, апрелиин нэгэнэй үдэр бэе бэедээ шог зугаата бэлэгүүдые үгэлсэхэдэ, бэе бэеэ гамгүйгөөр мэхэлхэдэ болохо байгаа.

Нэгэдэхи Петрой үедэ Европоhоо шог зугаата энэ заншал Росси руу ерээ. Поэзидэ орсдой классицизмын үндэhэ hуури табиhан драматург, философ Александр Петрович Сумароковой (1717—1777) ажаhууhан сагта хүхюутэй энэ заншал манда нилээн үргэноор дэлгэрээд байгаа юм. Тиимэhээ «Апрелиин нэгэнэй үдэр» гэhэн шүлэг соогоо иигэжэ поэдэй бэшэhэниинь дэмы бэшэ:

Апрелиин түрүүшын үдэр мэхэ,
Арадай дунда олоной зугаа.

Сумароковой hүүлээр манай агуу поэт Александр Сергеевич Пушкин «Дельвигтэ» гэжэ шүлэг соогоо хошон зугаатай энэ заншалые дурдаhан байдаг.

Энэ апрелиин нэгэнэй заншалай юундэ дэлгэрhэниинь ойлгосотой. Энэ үдэр эшхэбтэр байдалда орохоёо хэншье ейдаггүй. Яахадааб гэбэл, шог ёг хорогүйнүүд байдаг, бүхы зон үнэн сэдьхэлэй энеэдэ гаргаха эрхэтэй, ондоо хүнүүдышье, өөрыгөөшье наадалхада өөрэгүй.

Манай орондо энэ үдэрые имагтал ходо нүхэдэй дунда, клубуудта гү, али Сеёлой ордонгуудта бэшэ, мүн бүхэли городсоо тэмдэглэдэг болонхой. Жэшээнь, Одессэдэ Хошон зугаатай hайндэр заншалта болоо...

В. МОКИЕНКО,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор.

(«Советская Россия» газетын 1979 оной мартын 31-нэй номерhоо абтаба).

ДУУНАЙ ХАТАН

ПЕТЕРБУРГДА хоёр hара соо дуу дуулаhанайнгаа түлөө италььян суута дууша эхэнэр Катерина Габриелла Екатеринэhээ табан мянган дукат мүнгэ эриhэн байгаа.

— Би өөрынгөө фельдмаршалнуудта hураггүй багые түлэгшэлби,— гэжэ хатан хаан ерсаба.

— Эрхим гээшэ, танай хаан үндэр түрэлтэ,— гэжэ Габриелла урдаhаань харюу үгэбэ,— танай фельдмаршалнууд тандаа дуулажа байг лэ даа.

Хатан хаан табан мянган дукат түлэhэн юм.

ЗЭЭ БАСАГАН hААЛТА ХЭЭ

РУШЕ ДЕ ЛИЛИИН аха удаан саг соо бригадна генерал ябатараа, хүлеэгдээгүй түргөөр албанhаа гарашаба. Юундэ албаяа орхиhыень хүнүүдэй hонирхон асуухада, зээ басагамни гэмтэй гэдэг байба.

— Зээ басагатай хэн аалта?— гэжэ хүнүүд гайхалдаха.

— Тиимэ ааб даа. Дүү хүбүүмни «Марсельезын» эсэгэ гээшэ бшуу!

ХОЁР ЭЗЭД

БЕТХОВЕНЭЙ дүү хүбүүн Иоганн аптекарь байгаад, армида аша ехэтэйгээр эм бэлдэжэ баяжаhан юм. Тиигэд баян шэмэгтэй гоё бууса худалдажа абаба. Тэрээнhээ хойшо «Иоганн Бетховен, бүүсын гээн» гэжэ гараа табидаг болобо. Ахадаа эльгээhэн шэнэ жэлэй эзлжэхэ амаршалгадаа баhа иигэжэ гараа табиhан юм.

Зайгуул хүгжэмшэд хаанаhаа иимэ бэрхээр наадана гээшэб гэжэ зон гайхаба, гэлыбэ.

Зүгөөр Джоаккино Россини өөрынгөө таргаанда дэрэнүүдые нэмэжэ, эрэ хүн болоо, харин Никколо Паганини эхэнэр болоожо хубсалаа гэжэ хэншье таняагүй юм hэн гэхэ. Карнавалда зорюулжа, Россиниин зорюута зохёоhон дууе нүхэдынь дуулаhан байгаа.

НААРТАЙ УУЛЗАЛГА

АВСТРИИН Агууехэ композитор өөрынгөө музын «үри хүүгэдтэ» хайхарамжагүйгөөр хандадаг байhан юм гэжэ Франц Шубертын намтаршад тэмдэглэдэг. Зохёоhон юумэндээ hониео бууршадаг байгаа. Заримдаа өөрынгөө зохёолнуудые танидаггүй ушар болодог hэн.

Нэгэтэ Австриин мэдээжэ дуушан Иоганн Фегль гэгшэ hаяхан зохёоhон дуунайнь шэнэ бүулгаберие Шубертда харуулба ха. Ноотонуудые хаража үзөод, композитор иигэжэ магтаба:

— hурхэй гоё дуухан лэ! Энээниие хэн бэшээ хаб?

ШОПЕНЭЙ ЭХИН АЛХАМ

ФРИДЕРИК Шопен бүри үхибүүн байхадаа, олоной урда гаража, ехэ концертдэ анха түрүүшынхиеэ хабаадаха болобо. Хубүүе удаан, ехэ зохидоор хубсалуулба, баяр баясхаланта оршон байдалые гутаахагүйнь тула бэеэ ямараар барижа байхые олон табан зубшөөл, зеабари үгэбэ. Хүнүүдтэ юун схээр hайшаагдаа гээшэб гэжэ концертын hүүлээр гэртэхинэйнгээ хубүүнhээ асуухада, тон омогтойгоор иигэжэ харюусаhан юм:

— Сагаахан захамни!

НЮУР САХИНГҮЙ...

ЦВИККАУ гэжэ түрэл хотынгоо сэсэрлиг соо Шуман «Карнавалай» аялга эшхэрэн hууба.

— Шагнагтылши,— гэжэ hандали дээрэ эзрэлжэ hууhан нэгэ хүн ууртайгаар хэлэбэ.— Энэтнай манай эрхим хүндэтэ Роберт Шуманай «Карнавал» соохи аялга ха юм. Энэ аялгань ямараар соностодог бэ гэжэ мэдэхэгүй юм hаа, бү эшхэрэгты... Танай эшхэрээн сухалыем хүргэнэ!

«hАМГАНАЙНГАА НЭРЭ МЭДЭХЭГҮИБ...»

НЭГЭТЭ А. П. Бородин hамгантаяа хилын саана гараба. Хилын тамуужанай чиновник паспортнуудыень шалгахадаа, hамганайнь нэрые асууба. Мартамхай байhан Бородин hамганайнгаа нэрые яашье hанажа ядаба ха. Энэ үедэ таhалга руу Екатерина Сергеевнагай орожо ерэхэдэ, Бородин урдаhаань гүйжэ ошобо:

— Катя! Бурханай хайраар, хэн гэжэ нэрэтэй бэлэйш?

АРСАЛДААНАЙ ТУhА

«Тэнэг хүнтэй үнэн сэхээр сэдьхэл зүрхэнhөө арсалдаа хэхын аргагүй юм».

Мишель МОНТЕНЬ.

«Боосолдонгүй, тоосолдонгүй байхадаа жэбэрдэг хэбэртэй агшаб. Ганса хүнэй үгэ шагнажал hуухаhаа залхуутай юумэн үгы».

А. И. ГЕРЦЕН.

«Туhамаршад намда хэрэггүй. Намда дайсад хэрэгтэй. Урдаhаамни дуугараг лэ, арсалдаг лэ, орогүйгөөр унагааха гэжэ оролдог лэ».

Эварист ГАЛУА.

«Хоёр хүн байнабди гэжэ минии мэдэхын тула заримдаашье hаань, урдаhаамни буруушаахаа hэдэдэг байгыт»,—гэжэ Англиин хаан нэгэ түшэмэлдөө хэлэhэн юм гэхэ».

Андре МОРУА.

«Танай хэлэhэн юумые зүбшөөнгүй байжа болохоб, зүгөөр тэрэниие хэлэхэ эрхэтэй байхынтнай түлөө аласалдан тэмсэхэб».

ВОЛЬТЕР.

ЁГТОТО ХОЁР РАССКАЗ

I. АРГАМЖАТАЙ

Паатхаанай Бороллуу Пархайн Хөөдхөөнтэй гани галзуу болотороо архидаад, гэртээ мулхихэ тооной ерэбэ ха. Архиин мангарhаа зобожо үхэхэеэ хэбтэhэн Бороллууе hамганиинь хэды-еды альгадаад, одеколон, дүхии, «Прелесть», лосьон гэхэ мэтын зүйлнүүдые холо саана, амиды амитанай олохогүй газарта нюужа, байрынгаа газаа үүдэ хаб-яб суургалhанай hүүлээр ажалдаа ябашаба.

Архиин алмайгаар ажалhаа гаргагдаhан Бороллуу дахаржаа байhан терхияа нэгэ барижа үзөөд, арай шамай бодожо, гэр соогуураа ябасагааба.

Хэншьегүй, Хараалша хабтагар хара hамганайнгаа арилhанда баярлажа, кранай хүйтэн уhан руу доро толгойгоо табяад ,нэгэ бага барагшаг болоhоноймгоо hүүлээр газаашаа гарахаяа hэдэбэ.

Үүдэн хам байса хаагдаихай. Досоohоонь нээжэ шадахагүйш. Хабтагар хара hамганиинь түлхюурыень абаад арилаhхай.

Нохой халхай! Гарахын арга оройдоошье үгы!

Гайхаhан Бороллуу балкон дээрэ гараба. hэ-hэй! Балкон дээрэhээ, табадахи дабхарhаа буужа шадахагүйш.

Бороллууда гансата уйтай болошобо. «hамганай түрмэ» соо бүхэли үдэрөөрөө hуухань гээшэл даа.

Бороллуу балкон дээрэ дахин гараба. Гэнтэ харан гэhээнь, үнөөхи үсэгэлдэр суг хамта архидаhан Хөөдхөөниинь ерэжэ ябаба.

— Эй, Хөөдхөөн! — гэжэ балкон дээрэhээ шанга гэгшээр ооглобо.

— Үү, Бороллуу! Түргэн буугыш! Рынок ошожо, тархияз заhахые оролдоё. Таниха хүйхэрнүүд дайралдажа магад.

— Гаража шадахагүйб.

— Юундэ?

— Хаалтатайб.

— Эй даа! Тиибэл мүнгэ үгэ!

— Үгыл даа. Үсэгэлдэр hалана hэмнай. Бай, бай! Энэ свитер, тиишэнь нэгэ аргыень хэл даа! —Гээсгэн хара hамганайнгаа абажа үгэhэн шэб шэнэ свитерые Бороллуу доошонь шэдэбэ.— Энэшни 60 түхэригтэ юм. Хорёор ябуул саашань!

Хөөдхөөншье арилшаба. Хоёр саг үнгэрбэ. Үнөөхи Хөөдхөөн свитер хоёршье үгыл аад, үгы. hүүлэй hүүлдэ доро хүн hүхирбэ хэбэртэй.

Бороллуушье гүйдэлөөрөө гараба. Хөөдхөөн маhайтараа өөдөө харанхай:

— Тэрэ свитерыеш хорин түхэригөөр дарааб. Тэрэгээрээ арай шамай гэжэ нэгэ шэл харые олооб. Зобоhондоо хахадыень балгажархёоб.

Шэлэй хахадта үлэhэн архи харуулба.

— Түргэн наашань үгэ! — гэжэ Бороллуу бадашаба.

— Ябагаад?

— Би аргамжа оohор бууллгахаб.

Ооhоршье бууба.

— Бүхөөр уяад орхи!

— Зай, зай!

Ооhорто уягдаhан шэлтэй архишье дээшэлжэ, тэ, гурбадахи дабхарта ябатараа, гэнтэ юундэшьеб hэнжэгэд гээд, тэндэхи балконой түмэр шүргэ сохижо хахаршаба...

II. СОРГОТОЙ

Паатхаанай Бороллуу «нохойн эдихогүй хара уhаяа» баhал залгяад, үхэхэ тооной, гэртээ суургалаатай хэбтэбэ.

Үнөөхи үсэгэлдэр хада суг хамта архи залгиhан Хөөдхөөниинь хараг даногүй, абяаниньшье дуулданагүй.

«Хэндэшье хэрэггүй амитан болобоб даа. Зай, яаха болоо гээшэб? Энэ балконhоо hурэжэ үхэшэхэ байна»,— гэжэ Бороллуу бодобо ха.

Тиигээд тэрэ хүйхэрнай балкон дээрэ гараба. Доошоо харахедань, толгой эрьемээр байба. hүрэшэхэ гэхэдэ, сагаагаараа айдаhаниинь хурэбэ. Асфальт дээрэ тархяараа сохижо унахань айхабтар үбшэнтэй ёhотой даа. Тиигээдшье гансага үхэхэгүйдөө болохош. Хүзүү юумээ булгараад, хүл гарта, можо hүүжээ хухалааб, нэгэл эрэмдэг хүн, зоной шоодбори амитан хэбтэхэш. Үгы даа. Балкон дээрэhээ hүрэжэ үхэнхаар, боожо hалаhан дээрэ бэшэ гү?

Бороллуу гэртээ оробо. hая хада архитай шэл шагаталhан, уяhан ооhороо олобо. Намайе энэш дааха гэзэш гү гэжэ тэрэнээ татаба, үгэараад үзэбэ. Тезд тэрэ ооhорынь үнинэй аад, нэгэ газараараа таhа бүушаба. Шудхэрынь! Үхэхэ гэхэдэш, үлгэлдэхэ ооhоршье олдохогүй, баhал хэсүү байна даа гэжэ Бороллуу бодобо.

«Үнэн үхэшеед хэбтээ hаамни, энэ хабтагар хара Балмамни бархирха гээшэ гү! Баарhан Бороллуумни баhаш hайн хүн байhан юм, бага сага ганцал архиханиие баридаг hаеб даа гэхэл даа. Уй-хай боложо, уhа нюдэ урьяхал даа, Балмахамни. Хайратайшье гээшэнь аргагүй. Үгы, али баярлаха гээшэ гү? Хара муухай архиншанhаа яагаа бэрхэ сүлөөрбэбиб гэжэ шарьяха гү? Тиихэдээшье болохол даа энэ хабтагар хара hамганшни. Бүри hэншье гэхэгүй. Мүнөө үглөөгүүр үхэhэн хүнэй үндыхөөр хараагаа. «Грязнухын ЛТП-дэ эльгээхэм гэнэ hэн»,— гэжэ Бороллуу бодоод, барижа байhан сооhоро булан руу шэдэжэрхибэ.

Тиигэжэ байтарнь, доронь хүнэй абяан дуулдаба:

— Бороллуу! Бороллуу!

Хүйхэрэймнай балкон дээрэ гүйжэ гарахада, хөөрүү Хөөдхөөниинь доронь ерэшэнхэй зогсоба.

— Тархишни үбдэнэ гү?

— Юу hураа гээшэбши? Хахархаяа байhан тогоон шэнгеэр ханхинажа байна!

— Бишни нэгэ улаантайб. Зай, яагаад уухабиби? Шиммни баhа хаалтатай hэмнайш даа.

— Байл даа, байл даа,— гэжэ Бороллуу шэрүүн шэлэеэ маажаба.— Аа, hанажархибаб. Ши тэрэ саадахи кафедэ ошо. Тэндэш коктейль худалдадаг. Тиигээд тэрэниие hорохо сорго үгэдэг.

— Зай, —гэжэ Хөөдхөөниинь хэлээд, хармаан хаштаагаа урбуулжа, бии үгы хашарhа мүнгөө тоолобо. Коктейль гээшын сэндэ тэдэнээ хүргэhөөр саашалба.

Уданшьегүй бусажа ерэбэ:

— Зай, яахабибди?

— Ши минии үүдэндэ ерэлши! Тиигээд замагай нүхөөр соргоёо хэхэш. Саашань мэдэнэ аабзаш.

Бороллуу үүдэндээ тонгойжо зогсood, улаан архи соргоор hорон ууна. Газаань зогсоhон Хөөдхөөн иигэжэ хэлэнэ:

— Ямар hанаамгай хүн гээшэбши! Тээсгэн иигэжэ мэдээhаа ,архитай шэлээ эмдэхэгүй hэмди. Байз, байз! Ши бултыень бү hорожорхи. Намдаа үлөөхэш. Бишни баhал муу байнаб.

Гэнтэ арадань нэгэ бүдүүн хоолой хүнхинэшэбэ:

— Энэ юу хэжэ байнат?

Хөөдхөөн ехэ залд гэжэ, улаан малгайтай участково сагдаае харажархёод, айhан, сошоhондоо, үнөөхи hорууллжа байhан шэлтэй улаан архияа хаха алдажархиба...

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ХҮГЖЭМТЭ ШОГУУД

Агууехэ композитор тэрэниие уншаад, өөрынгөө амаршалгада иигэжэ гараа табиба.

«Людвиг ван Бетховен, ууррааг тархиин эзэн».

«ҮШӨӨШЬЕ» ГЭХЭЭР

АГУУЕХЭ итальян композитор Россини тон хяhуур эхэнэрэйдэ үдэрэй хоол баряад, оройдоо садангүй, столhоо бодобо. Эзэн эхэнэр налгайханаар иигэжэ хэлэбэ:

— Хэзээ нэгэтэ үдэрэй хоол барихаяа үшөө нэмда ерэхыетнай уринаб.

— Тон дуратайгаар,— гэжэ Россини харюусаба.— Мэнэ гэhээршье ерэхэдэм болохо!

ЗОХИДООР ТААРАhАН ХОЁР

1821 ОНДО РИМДЭ болоhон карнавалда зайгуул хүгжэмшэд зоной анхарал татаба. Бүдүүн гэгшын эрэ хүн, туранхай эхэнэр — энеэдэтэй хоёр илангаяа илгарма байба. Тэдэ хоёр хэтэрмэ hайнаар гитара дээрэ наадажа, дахуулнуудынь хүхюун иимэ дууханиие дуулажа ябаа:

Түгэншэлэн амидархаяа
Түрэлхиин hохор зомди,
Баяртай энээхэн үдэр
Бадар манда хэшээгыт.

Зайгуул хүгжэмшэд хаанаhаа иимэ бэрхээр наадана гээшэб гэжэ зон гайхаба, гэлыбэ.

Зүгөөр Джоаккино Россини өөрынгөө таргаанда дэрэнүүдые нэмэжэ, эрэ хүн болоо, харин Никколо Паганини эхэнэр болоожо хубсалаа гэжэ хэншье таняагүй юм hэн гэхэ. Карнавалда зорюулжа, Россиниин зорюута зохёоhон дууе нүхэдынь дуулаhан байгаа.

НААРТАЙ УУЛЗАЛГА

АВСТРИИН Агууехэ композитор өөрынгөө музын «үри хүүгэдтэ» хайхарамжагүйгөөр хандадаг байhан юм гэжэ Франц Шубертын намтаршад тэмдэглэдэг. Зохёоhон юумэндээ hониео бууршадаг байгаа. Заримдаа өөрынгөө зохёолнуудые танидаггүй ушар болодог hэн.

Нэгэтэ Австриин мэдээжэ дуушан Иоганн Фегль гэгшэ hаяхан зохёоhон дуунайнь шэнэ бүулгаберие Шубертда харуулба ха. Ноотонуудые хаража үзөод, композитор иигэжэ магтаба:

— hурхэй гоё дуухан лэ! Энээниие хэн бэшээ хаб?

ШОПЕНЭЙ ЭХИН АЛХАМ

ФРИДЕРИК Шопен бүри үхибүүн байхадаа, олоной урда гаража, ехэ концертдэ анха түрүүшынхиеэ хабаадаха болобо. Хубүүе удаан, ехэ зохидоор хубсалуулба, баяр баясхаланта оршон байдалые гутаахагүйнь тула бэеэ ямараар барижа байхые олон табан зубшөөл, зеабари үгэбэ. Хүнүүдтэ юун схээр hайшаагдаа гээшэб гэжэ концертын hүүлээр гэртэхинэйнгээ хубүүнhээ асуухада, тон омогтойгоор иигэжэ харюусаhан юм:

— Сагаахан захамни!

НЮУР САХИНГҮЙ...

ЦВИККАУ гэжэ түрэл хотынгоо сэсэрлиг соо Шуман «Карнавалай» аялга эшхэрэн hууба.

— Шагнагтылши,— гэжэ hандали дээрэ эзрэлжэ hууhан нэгэ хүн ууртайгаар хэлэбэ.— Энэтнай манай эрхим хүндэтэ Роберт Шуманай «Карнавал» соохи аялга ха юм. Энэ аялгань ямараар соностодог бэ гэжэ мэдэхэгүй юм hаа, бү эшхэрэгты... Танай эшхэрээн сухалыем хүргэнэ!

«hАМГАНАЙНГАА НЭРЭ МЭДЭХЭГҮИБ...»

НЭГЭТЭ А. П. Бородин hамгантаяа хилын саана гараба. Хилын тамуужанай чиновник паспортнуудыень шалгахадаа, hамганайнь нэрые асууба. Мартамхай байhан Бородин hамганайнгаа нэрые яашье hанажа ядаба ха. Энэ үедэ таhалга руу Екатерина Сергеевнагай орожо ерэхэдэ, Бородин урдаhаань гүйжэ ошобо:

— Катя! Бурханай хайраар, хэн гэжэ нэрэтэй бэлэйш?

Үнэн шахуу болоhон ушар

«ХҮН АРГАТАЙ, ХҮБҮҮН ШАРГАТАЙ...»

АЛДАРТА зохёолшо Хоца Намсараевай мэдээжэ рассказай герой Бодинсы үбгэнэй уршагта ябадалые hанака гүт, уншагшад? Эгээл тэрээншүү нэгэ ушар 1977 ондо болоhон юм. Энэ ушар апрелиин 1-тэй холбоотой юм.

...Бадма Тыхеевич Аратуев городто нүүжэ ерээд, барилгын нэгэ эмхи зургаанда ажаллажа эхилhээр үниихэн болошоhон байба. Ажал дээрээ ураншатай ябадагшье hаа, Бадма Тыхеевич сэдьхэлдээ нэгэл булхитэй ябадаг hэн: байра абтаадүй, хүнэй гэр хулhэлжэ байдаг байгаа.

Бадма Тыхеевич апрелиин 1-нэй үглөөгүүр эртэлжэ, хүдэлмэридөө ерээд, даргынгаа кабинедэй үүдэндэ хулезбэ. Ерэхэ сагтаа даргашье ерээ даа. «Хулисэгты, хэшээгты, багахан хэрэг бии hэн»,— гэсэгээгээд, Бадма Тыхеевич кабинедтэнь дахасалдажа оробол даа.

— Алексей Яманович! — гэжэ Бадма Аратуев нал нашан болобо ха.— Битнай хэдэн жэлдэ Танай даажа байhан захиргаанда удааншье ажаллажа байнаб. Тезд байрагүйдэжэ зободогьемни мэдэнэ ха юмта даа. Гэр бүлөөрөө эндэ-тэндэ айлай хаяа hахиха гээшэмнай хүндэ болошоо, hаяхан сүлөөрhэн тэрээхэн байрые намдаа үгэжэрхигты. Би hайе хэhыетнай hанахал байхаб. Нэгэ дүнэн сар худалдахаа байнаб. Хяараг саашаа, хахадынь Танай болуужаг!..

Алексей Яманович иимэ үгэ дуулан гэхэдээ, hөөл түргөөө профсоюзайнгаа удамаршатай хэлсээд, байрын ордер Аратуевта үглөөдэрынь барюулаа hэн. Газар дорohоо гарашаhан шэнги, гэнтэ байратай болошоhон Бадма Тыхеевич бүлээ түргэхэн лэ байредаа нүүлгэжэ оруулаад, прописка юу хээгээ бүтээжэ түбхиөөд, ан-бүн боложо, ажалдаа шунажа оробо даа.

Нэгэтэ айхабтар тухагүй ажаллажа байтарнь, тэрэниие даргa дуудаба. Аратуевай кабинедтэнь орожо ерэхэлээр, улайха-сайха нюургүй болошоhон даргань иигэжэ сэхэ табибал даа:

— Сарайшни хахад мяхан... яаhам?

— Ямар сарай? — гэжэ Аратуев гайхаба.

— Тээ мэндэ намhаа байра эрихэдээ, сарайнгаа мяханай хахадые үгүүжэб гээ бэлэйш даа! Аманай алдуури алтанhаа үнэтэй бшуу даа!

— Аманаймни алдуури апрелиин 1-дэ болоhон байха. Апрелиин 1-дэ алтаншье тархитын аманhаа унаhан үгэдэ этигэдэггүй юм гэжэ мартаа гээшэ аалта? — гэжэ саадахинь тулаба.

— Ши... Ши... нахаал! Би энэ бэеэрээ ордерыешни болоулхаб! — гэжэ дарга ганирба.

— Ягаад? Ямар үндэhөөр? Би танhаа үмсынтнай байра абаа бэшэб, гүрэнhөө хуулита байраяа абааб. Хэрбээ эдилгэ дурадхаа гэжэ гэмнэхэ hэдэлгэ гаргаал hаа, өөрөө панхаруутахат! Эдилгэ дурадхаhан би нэгэ дабхар гэмтэй болохоб, Харин эдилгэ үгэхэнь гэжэ hанаархажа, нямда байра үгүүлhэн та хоёр дабхараар буруутахат! Тезд үнэн дээрээ би танда эзтэрэйшье эзргэ эдилгэ үгөө бэшэб! Та бидэ хоёрой хоорондо болоhон хөөрэлдөөн хуу энээхэн дээрэ бэшээтэй! — гээд, дотор хармаанhаа бишыхэн магнитофон гаргаа hэн ха...

Хүржэлтын тогтошоhон үедэ зоргоороо аашалжа, бии болоhон гэрнүүдые, байрануудые дутынгөө хүнүүдтэ үгүүлжэ байдаг бейhан Алексей Яманович яахашье аргагүйдэжэ, бүлхи залгяад лэ үлэхэ баатай болоо бэлэй. Харин «хүн аргатай, хүбүүн шаргатай» гэдэгтэл, Бадма Тыхеевич Аратуев өөрынхэрээ «шадажа», зээ хурьгэндөө үгүүлхэ гэжэ байhан байгыень даргаhаа алдуулhан юм гэлсэдэг.

Р. ДАШИЕВА,
багша.

Энэ зурагые «Литературная газета» манда

Кино, театрнуудта

ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА
«Риголетто» — в 19-30.

БУРЯТСКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ им. Х. НАМСАРАЕВА
Н. Дугаржабон. «Хаан харалтуур» — в 19-30.

РУССКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ
«По соседству мы живем» — в 19-30.

БУРЯТСКАЯ ФИЛАРМОНИЯ
Концертный зал музучилища (пр. Победы, 17) — концерты хард-рок-группы «Визит» и рок-группы «Чемпион» — в 17, 19-30.

«ДРУЖБА»
«Калоши счастья» — в 9-40, «Связь через Пиццерию» — в 11-20, 13-40, 19, 21-20 (удл.), «Трагедия в стиле рок» — в 16.

«РОДИНА»
«Ловушка для кошек» — в 10, 16, «Дама с попугаем» — в 12, 14, 18-10, 20, 21-50, сеанс-сюрприз — в 23-30.

«ПРОГРЕСС»
Красный зал — «Дама с попугаем» — в 9-40, 15-40, 17-40, 19-40, ный зал — «Эпизод Берлине» — в 9-40, 18-50, 20-50, док рел Готт» — в 17 скачет ранняя пт 40.

«ЭРДЭМ»
Мультфильм ы — в 40, 14-10, «Беглец» 17-30, 19-40, 21-

«АРШАН»
«Финист — ясный 17, «На следующ 19, 21.

«БАЙКАЛ»
«Держаться за во 30, «Кинг-Конг» 20-30.

ВИДЕОЗАЛ «ПРЕМ
«Джентльмены уд «Новые амазонки «Человек-оркестр «В джазе только в 15-30.

ВИДЕОТЕКА (ул.
Сборник мультфи «Иван Васильевич фессию» — в 12. пленница» — в 13. то-82» — в 15-30. ны удачи» — в 17 антовая рука» — в

«ВОСТОК»
«Королевство алм 30, 15, 17, 19, 21. це» — в 23.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—Гэрэй академи. 10.05 — «Не только увлечение»—концерт-очерк. 10.30—Киногой 5а телевидениин хүүгэдэй болон эдиршүүлэй фильмүүдэй уласхоорондын нэгэдэхи фестивалиин хаалга тухай репортаж Залуушуулай ордонhоо дамжуулагдаха. 11.45 — «Оршон байгыш, Газар дэлхэймнай». Экологическа программа. 12.45 — «Социалис оронуудта». 13.15 — И. Гайдн. 103-дахи номерой «Лондонская» симфони. 13.45 — «Очевидное-невероятное» гэhэн дамжуулга. 14.45—Гүрэнэй Осиповой нэрэмжэтэ ород арадай академическэ оркестрэй концерт. 15.20 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 15.35 — Кинопанорама. 17.05—Уласхоорондын программа. 18.05 — СССР-эй арадай депутадуудай hунгалтануудай дүнгүүд тухай. Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетов дамжуулгые хүтэлхэ. 19.25—Мультфильмнүүд. 19.50 — Н. В. Гоголиин түрэhөөр 180 жэлдэ. «Генеральная репетиция» — уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.35 — Эхэнэрэй ажабайдалhаа 15 минута. 22.50 — Мультипликацида сатира. 23.30 — Аншлаг!.. Аншлаг! 00.40 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 10.20—Мультфильмнүүд. 10.40—«Он жэлнүүд. Элдэб үеын хүнүүд. Дуунууд». 11.35 — «Не забудьте выключить телевизор»—уран hайханай фильм. 12.50—«Нангин Тойук» Якутскhаа дамжуулагдаха. 13.10—«Усталые города»—баримтата фильм. 14.05 — «Что такое Ералаш»—хүбүүд, басагадай, мүн турэлхидэйнь хабаадалгатай телефильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 16. абонемент. Прем левичэй класс. 17. шэбта, тореадор Свердловскын Г чарскиин нэрэмэ баледэй академи зүжэг. Ж. Офе ки Гофмана». 21 нойрсогты, багаа «16-тай ба тэр hаhатайшуулда». 22.35—«Элүүр эр нец»—фильм-эмгэ 2-дохи сери. 1

Редакт
Р. Б. ГАР

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, п. Кырен—91-7-18, Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35 Н-00468. Заказ № 76. Индекс 04610.

«Московские новости» газетын шангай түлөө спортивна гимнастикаар мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ үедэ «Олимпийский» гэhэн спортивна комплексын хушалтатай стадион дээрэ 1989 оной мартын 25-да үнгэргэгдэhэн «45-hаа 6-ень тааха» ба «36-hаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» лотерейн 13-дахи тиражай дүнгүүд.

«45-hаа 6-ень тааха». 6 — дзюдогоор барилдаан, 27 — hур харбалга, 31—фехтовани, 35—шайбатай хоккей, 42—теннис, 45—даам.

«36-hаа 5-ень тааха». 5—бүхэ барилдаан, 14—академическэ hэлюурдэлгэ, 19—санын урилдаан, 25—шаргын спорт, 30—хүндэ атлетикэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ